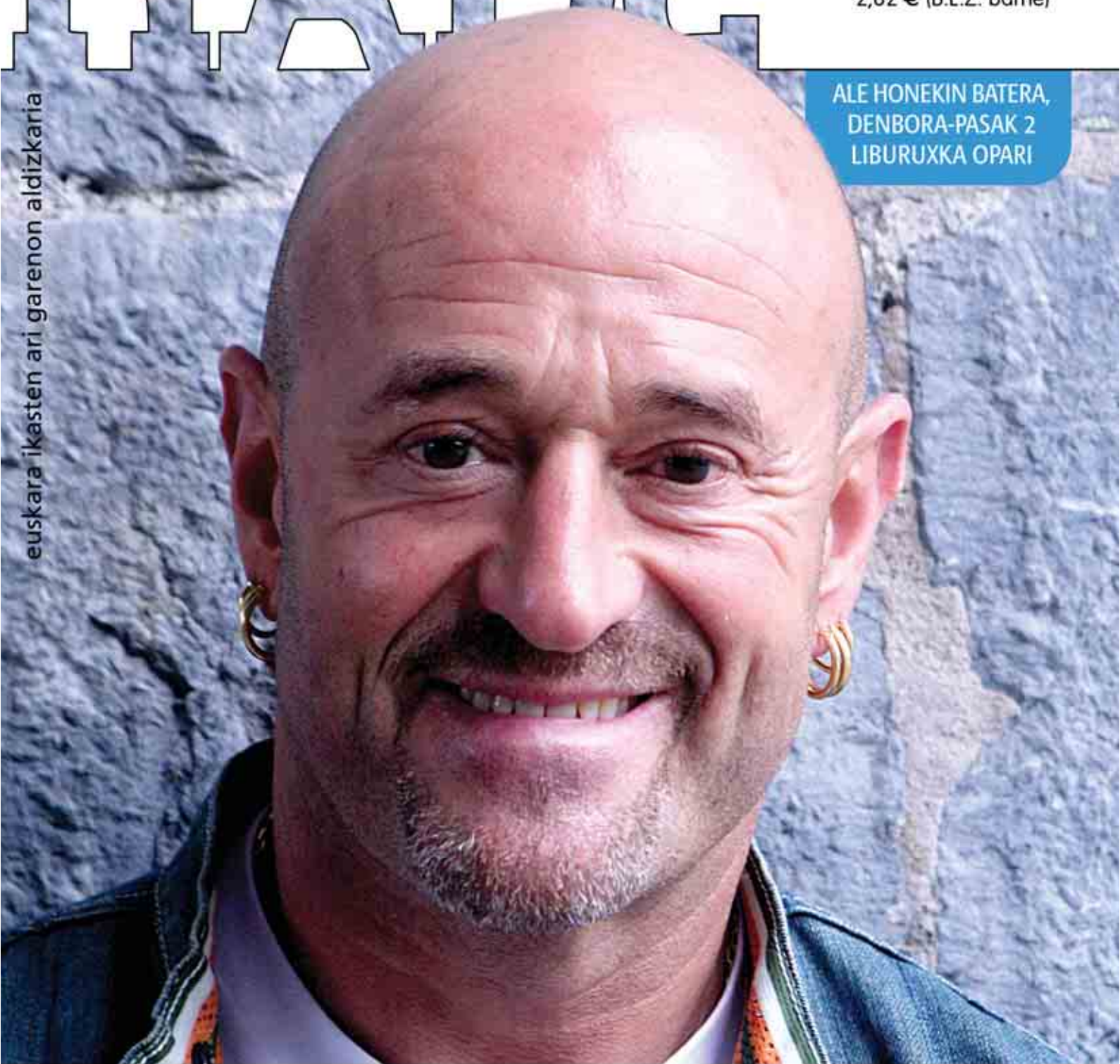

ALE HONEKIN BATERA,
DENBORA-PASAK 2
LIBURUXKA OPARI

Julen Madina

"Ezaguna izateak lotsa ematen dit"

Gaurgero:

Ainhoa Garmendia
sopranoa

Interesgunea:

Dibortzio lasterra

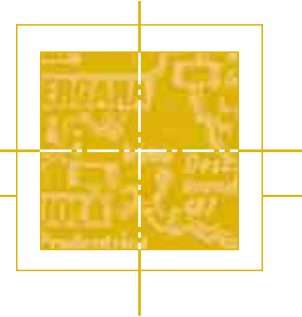
Bidaia:

New Orleans

Euskara

munduan

Bartzelonako Euskal
Etxearen ipuin-lehiaketa

GIPUZKOA

ANDOAIN

ERNAITZA LIBURUDENDA
Zumea, 2
20140 ANDOAIN

BERGARA

ELKAR MEGADENDA BERGARA
Ibargarai, 12
20570 BERGARA
bergara@elkar.com

DONOSTIA

HONTZA LIBURUDENDA
Okendo, 4
20004 DONOSTIA

ELKAR MEGADENDA DONOSTIA
Fermin Calbeton, 21-30
20003 DONOSTIA
fcalbeton@elkar.com

ELKAR MEGADENDA
Bergara, 6
20005 DONOSTIA
bergarakalea@elkar.com

IRUN

ELKAR MEGADENDA IRUN
Colon pasealekua, 8
20300 IRUN
irun@elkar.com

OSKARBI LIBURUDENDA
Colon pasealekua, 11
20302 IRUN

TOLOSA

ELKAR MEGADENDA TOLOSA
Aroztegieta, z/g.
20400 TOLOSA
tolosa@elkar.com

OÑATI

IBARRONDO LIBURUDENDA
Plaza. Fueros, 10
20560 OÑATI

ZARAUTZ

GAROA LIBURUDENDA
Trinidad, 7
20800 ZARAUTZ

BIZKAIA

BARAKALDO

MILOS PALENZUELA
LIBURUDENDA
Uribe Merindadea, 14
48901 BARAKALDO

BASAURI

BIOK LIBURUDENDA
Dr. Garay, 11
48970 BASAURI

BILBO

CASA DEL LIBRO-URQUIJO
Alda. Urquijo, 94
48009 BILBO

CASA DEL LIBRO,
LA LIBRERÍA
Colon de Larreategi, 41
48009 BILBO

MACEDA LIBURUDENDA
Santa Clara, 16
48006 BILBO

HERRIAK LIBURUDENDA
Licenciado Poza, 11
48008 BILBO

VERDES LIBURUDENDA
Correo, 7a
48005 BILBO

ELKAR MEGADENDA BILBO
Iparragirre, 26
48011 BILBO
iparragirre@elkar.com

LIZARDI LIBURUDENDA
Heliodoro de la Torre, 9
48014 BILBO

CAMARA LIBURUDENDA
Euskalduna, 6
48008 BILBO

BINARIO LIBURUDENDA
Iparragirre, 9 bis
48009 BILBO

KUKUMA LIBURUDENDA
Colon de Larreategi, 21
48001 BILBO

KIRIKIÑO LIBURUDENDA
Colon de Larreategi, 11
48001 BILBO

LAUAXETA LIBURUDENDA
Rodriguez Arias, 45
48011 BILBO

DURANGO

HITZ LIBURUDENDA
Artekalea, 14
48200 DURANGO

LEIOA

ARTAZA LIBURUDENDA
E.H.U. Leioako Kanpusa
Posta kutxa 56
48940 LEIOA

SANTURTZI

TEMAS LIBURUDENDA
Pagazaurtundua, 3
48980 SANTURTZI

ARABA

GASTEIZ

ELKAR MEGADENDA GASTEIZ
San Prudencio, 7
01005 GASTEIZ
sanprudencio@elkar.com

CASA DEL LIBRO-AXULAR
LIBURUDENDA
Arka, 11
01005 GASTEIZ

STUDY LIBRERÍA
Fueros, 12
01004 GASTEIZ

AYALA LIBURUDENDA

ELKAR MEGADENDA GASTEIZ
Apraiztarrak, 1-Campus
01006 Araba
campus@elkar.com

NAFARROA

ARBIZU

BERIAIN LIBURUDENDA

ETXARRI

KAXETA LIBURUDENDA

IRUÑA

AUZOLAN LIBURUDENDA
San Gregorio, 3
31001 IRUÑA

AUZOLAN LIBURUDENDA
(Berria)
Tutera, 16
31003 IRUÑA

ELKAR MEGADENDA IRUÑA
A.M. Larraona, z/g.
Golem Eraikina
31008 IRUÑA
amlarraona@elkar.com

LIBRERÍA EL PARNASILLO
Castillo de Maya, 45
31004 IRUÑA

IPARRALDEA

BAIONA

ELKAR MEGADENDA BAIONA
Arsenal Plaza
64100 BAIONA
baiona@elkar.com

Erakunde autonomaduna
Organismo Autónomo del

Elbide honetara bidali behar da:
HABE aldizkaria
Vitoria-Gasteiz kalea, 3
20018 DONOSTIA

Formulario honetako datuak fitxategi automatizatu batean bilduko dira, HABE aldizkaria jasotzeko eskabideak kudeatu ahal izateko. Fitxategi datuetara sartzeko, datuok aldatu eta deuseztatzeko eskubidea erabili nahi izanez gero, HABEa jo dezakezue: Vitoria-Gasteiz kalea, 3-6. 20018 Donostia.

HARPIDETZA-ORRIA

Izen-deiturak:.....
Zein euskaltegitan ari zara ikasten?.....
Identifikazio Fiskalaren Kodea / Nortasun-agiria:
Helbidea: Telefonada:
Herria: Posta-kodea: Lurraldea:
Posta elektronikoa
HABE aldizkaria jaso nahi dut (2006ko harpidetza: 24,42€ (urtean 11 ale). Euskaltegi bateko ikasle bazara, harpidetza 12,21€
Honela ordainduko dut:
☐ HABEren izenean luzaturiko txeki bidez erantsi txekia harpidetza-orri honi
☐ Transferentzi bidez (kutxa 2101.0381.01.0003069002)
☐ Kontu korrante bidez: Bankua edo Aurrezki Kutxa:
Sukurtsala:K.D.:
Zenbakia:

06

08

15

24

32

36

06 GAURGERO

- Ainhoa Garmendia: "Opera da abeslariak, dantzariak eta antzezleriak elkartzen dituen arte bakarra"
- Legazpiko Euskal Burdinaren Museoa, burdinaren parajeetatik
- Mendebaleko Sahararen afera: irtenbidea ez dago begien bistan

14 SALTSAN

Argazki-kamera digitala erosten

15 INTERESGUNEA

Dibortzio lasterra

23 HAMAIKA TRIKIMAILU

Stijn Callens

24 ELKARRIZKETA

Julen Madina: "Ezaguna izateak lotsa ematen dit"

27 BIDAIA

Katrina urakanari gailendu zitzaion New Orleans

30 EUSKARA MUNDUAN

Ipuin-lehiaketa Bartzelonako Euskal Etxearen eskutik

32 KOMIKIA

Egiptoarrak espazioan (IX. atala)

36 KULTURONTZIA

- Guggenheim museoan: Errusia! Erakusketa
- Argitalpen berriak

Ikasbil atarian ikusgai

370

Testuen/ariketen maila:

1A 1B 2 3 4

ERREDAKZIOA:

Eskarne Lopetegi
Esther Isasa
Juan Miguel Gutiérrez
Ion Imanol Iturriotz
Jose Frantzisko Zinkunegi

DISEINUA ETA MAKETAZIOA:
Zirrimarra/Truke
(Andoain-Beasain)

MARRAZKIAK:
Josetxo Sastre
Iñaki G. Erro (wentxil)

AZALEKO ARGAZKIA:
Karlos Bueno

INPRIMATEGIA:
GERTU
Oñati, Gipuzkoa

LEGEZKO GORDAILUA
BI- 2251/81
ISSN: 0212-6788

Euskal Autonomia Erkidegoko
Administrazio Orokorra
HABE
www.habe.euskadi.net
Tel. 943 02 26 00
Faxa: 943 02 26 01
e-mail: argitalpenak@habe.org
Harpidetzak: harpidetzak@habe.org

Oraingoan, testu bakar bat eskainiko dizugu tarte honetan.

Altsasun, 2006ko apirilaren 24a

Kaixo:

Altsasuko Itsasi euskaltegiko ikasleak gara. Sakontze mailan gaude.

Zenbait klasetan zuen aldizkariarekin banatu zenuen AZKEN EGUNEKO BIDAIA irrati nobela entzun genuen eta irakaslearen proposamena jarraituz, Kristinaren eskutitza idatzi dugu.

Hemen bidaltzen dizkizuegu idatzi ditugunak. Ilusioa egingo digu argitaratuta ikustekak.

Besarkada handi bat,

Naihara Perkaz, Maria Luisa Mazkieran, Josu Jon Huegan, Jose Kanpos, Veronica Martin, Marisol Lizarraga eta Idoia Artieda (irakaslea)

Kaixo alaba maitea,

Mundu honetan zu zara gehien maite dudan pertsona. Nire eta zure aitaren amodioren fruitua.

Sekretu bat zuri baneukan baina ez dut aurkitu aukerarik azaltzeko. Atzo gauean ahots batek esan zidan gaur nire biziko azken eguna izan behar zela eta hori esaten dit nire bihotzak. Nahi nuen zurekin hitz egitea horretaz baina, hori egiten banuen zure bidaia apurtuko nuen. Nik zoriontsu ikusi nahi zaitut, eta Alexanderrekin badakit horrela izango dela.

Bai, alaba, gogoratu zurekin egongo naizela betiko. Nigan pentsatzen duzunean han egongo naiz, edozein tokitan eta edozein momentutan ere.

Marisol

Elena, alaba maitia:

Eskutitz hau irakurtzen duzunean, zuretzat momentu latza izango dela ziur nago.

Ulertu egin behar nauzu. azalpen bat zor dizut, Elena. Lakura etorri nintzenean, banekien nire bizia mugatuta zegoela. eta hasieran garbi neukan zuri egia esan behar nizula. "Hil egingo nintzela", 24 ordu besterik ez nituela. "Bainan zaila zen", batez ere zure poztasuna ikusi ondoren eta zure planak, Elena, zure bidaia...

Erabaki bat hartu nuen. Zuri ezer ez esatea. Ez naiz damutzen, lasai nago. Ez daukat beldurrik.

Elena hiltzeko prest nago, bainan joan aurretik maite zaitudala esan nahi dizut.

Bereziak izan direla elkarrekin pasatu ditugun azken egunak. Beti egongo naiz zure ondoan Elena, eta nire beharra duzunean koadroa begiratzea, besterik ez daukazu

Maite zaitut laztana.

Zure ama

Jose Kampos

Lakuko Etxea, 1941ko ekainaren 24a

Kaixo maitea,

Oso zaila da esan nahi dizkizudan gauza guztiak idaztea.

Hasteko, jakin behar duzu nire bizitza labur honetan, gehien maite izan dudana eta zoriontsuen egin nauen pertsona zarea.

Atzo gauean, ametsetan, zeruko mezu bat jaso nuen, mezu horrek, 24 ordu barru hilko nintzela azaldu zidan. Ez dakit zergatik, baina esnatu nintzenean banekien gau horretan gertatu zitzaidana ez zela amets gaizto bat bakarrik, banekien egia zela. Horregatik inori ezer esan gabe, trena hartu nuen eta, zurekin nire azken orduak pasatzeko asmoarekin, hona abiatu nintzen.

Mezu hori jaso nuen bezain pronto, nire lehenengo pentsamendua zuretzat izan zen. Ez zintudan bakarrik utzi nahi mundu honetan, baina Lakura ailegatu nintzenean, eta Alexanderrekin zeundela jakin nuenean askoz lasaiago sentitu nintzen.

Ez nekien nire sekretua aitortu ala ez. Bidaia, aitortzeko asmoarekin hasi nintzen, baina zure planari buruz jakin nuenean, pentsatu nuen hobe zela zure hegoak ez ebakitzea eta mundua ezagutzen uztea.

Badakit gustatuko litzaizukela nire ondoan egotea hiltzen naizenean, baina zure barkua joaten denean, bakarrik ordu pare bat geratuko zaizkit bizitzeko eta ez du merezi zure bidaia zapuztea bi ordu elkarrekin izateko.

Beno maitia, ez izan triste, ni oso pozik joaten naizelako. Eskerrik asko munduko alabarik hoberena izateagatik eta aitortu behar dizut, zuri ezker nire azken eguna ez dela tristeza izan, oso sentikorra baizik.

Beti nitaz gogoratu (horretarako daukazu nire erretratua) eta hitz egin. Eta inoiz ez ahaztu, hemendik aurrera beti zure ondoan izango nauczula eta zure bidaian eta zure bizitzan zehar zurekin egongo naizela.

Askio maite zaitut, amatxo

Cristina

Naiara Perkaz

Helena maitea,

Bihotzez sentitzen dut zuri ezer ez esatea Ameriketara joan baino lehen.

Zu nire bizitzari zentzua ematen diozuna zara eta Ameriketako bidaia kontatu zenidanean, bizitzako aukera zailena hartu behar izan nuen. hori azaldu beharrean nagoelako, gutun honen bidez gertatu zaidan guztia kontatuko dizut. Espero dut ulertuko duzula. San Juan bezperaren aurreko gauean amets gaizto bat izan nuen.

Amets horretan ahots batek esaten zidan nire bizitzako azken hogeita lau orduak izango zirela, hau da, San Juan bezpera nire bizitzako azken eguna izango zela aitortu zidan. gainera, hiru kanpaikadak entzun ondoren hilko nintzela adierazi zidan.

Beno maitea, espero dut ulertuko duzula, nahiz eta hain zaila izan sekretu hau zure aurrean ezkutatzea.

Jarraitu hain alaia eta ona izaten.

Muxus

Ama

Veronica Martin Linares

Kaixo maitea,

Lerro hauen bidez agurtu nahi zaitut. Zure bidaiaren itzulera triste samar izango da denontzako bereziki guretzat.

Zu joan baino lehen berria esatea nahi nuen, zeren nik banekien 24 ordu bakarrik geratzen zitzaizkidala, baina zure bidaiak ez zapuzteagatik ez nizun eze esan, oso pozik zindoazelako, ilusioz beteta zure mutil lagunarekin.

Eskutitz honekin bikotean eta ondoren haurra jaiotzen denean zorionsuak izatea opa nahi dizuet. Zaindu neskatala hori; ziur nago oso polita izango dela.

Eternitatean nire ondoan egotea, hau da, hil ondoren ere elkarrekin jarraitzea espero dut.

Bitartean ez zaitut ahaztuko.

Musu bat

Ama

Mª Luisa Mazkieran

Alaba maitea:

Badakit gutun hau irakurtzean, nire heriotzaren jakinaren gainean egongo zarela. Nire jokaeraren zergatia, eskutitz honetan argitu nahi dizut. Bai, Helena, urte askotan, zu izan zata indarra eman didan bakarra, batez ere, zure aitak gu utzitakoan. Nire bizitza zentzugabekeria bat izango litzateke, zuregatik izan ez balitz. Beti ikaragarri maitatu zintudan eta barkamena eskatzen dizut, inoiz min egin badizut. Orain ez dut izango aukera zure alboan egoteko baina Jainkoari esker, hutsune hori, Alexanderrek beteko du. Hori izan zen arrazoi nagusia ezer ez esateko, zu Ameriketara abiatu aurretik. Atzo, amets gaizto bat izan nuen. Nire ametsen, gaur azken eguna izango dudala, agertu zitzaidan. Bakarrik, hogeita lau ordu geratzen zaizkidan. zuri hau guztia esan behar nizun, baina zure asmoa jakiterakotan bertan behera utzi nuen, Nirekin gelditu bazina, ni hiltzerakoan bakarrik geldituko zinateke eta nik ez nuen nahi, zure azken hogeita lau orduak izatea ere. Horregatik, bihotza apurtua eduki arren, joaten utzi nizun ezer esan gabe. Une hartan, zure etorkizuna Alexanderrekin zegoen, ez nirekin. Azkenik, eta hau esan eta gero, jakin ezazu hil eta gero, aita eta biok, zure ondoan izango gara betiko.

Maitasunez, zure ama, Kristina

Josu Jon Huegun Mutilloa

Komikia

Komiki hau ikus eta entzuteko, jo helbide honetara: www.ikasbil.net

TXO!

Zure txokoa da hau, idatziguzu!

Ainhoa Garmendia: "Opera da abeslariak, dantzariak eta antzezleriak elkartzen dituen arte bakarra"

② Protagonista izan dugu duela gutxi Ainhoa Garmendia soprano gaztea. Izan ere, azken orduan eskaini zioten lan bati esker arrakasta handia lortu du Berlinen. 2001etik Leipzig-eko Operan **solista moduan** kontratatua dagoen abeslariari asko gustatzen zaizkio kirola, animaliak eta irakurtzea. **Lan eta lan ari** den une honetan ere saiatzen da bere zaletasunei eta lagunei denbora eskaintzen. Guri ere egin digu tartea.

HABE.- Akordeoia eta pianoa ikasi ondoren hasi zinen kantuan. Nola eta zergatik eman zenuen jautzia?

AINHOA GARMENDIA.- Kontua ez zen hain bat-batekoa izan. **Hamabi bat urte** nituela, akordeoi eta solfeoak irakasleak, Peio Ramirezek, zerbait abesten entzun ondoren, beharbada koruren batean hasi beharko nukeela esan zidan, ahotsa polita omen nekala eta. Abestea beti gustatu izan zitzaidan, beraz **ahal izan nuen bezain laster**, Ordiziako *Oroith* Abesbatzan sartu nintzen. Hango zuzendaria, Amalia Ibáñez, aldi berean kantu irakaslea zen eta berarekin hartu nuen kantuko lehenengo klasea, hamabost urterekin. Handik aurrera, garbi izan nuen abeslari izan nahi nuela.

H.- Gaur egun ere ikasten jarraitzen duzu. Ez al da sekula bukatzen ikasketa-prozesua?

A.G.- Ahotsa bizitza guztian zehar landu behar da, beste musika-tresnak bezalaxe. Baina, ahotsaren zailtasuna handiagoa da zeren gure gorputza **aldatzen doan heinean**, ahotsa ere aldatzen baita. Horregatik, teknika ere aldaketa horietara **egokitu** egin behar da.

H.- Errepertorioko zein pertsonaia da zure gustukoena?

A.G.- Momentuz, nire errepertorioko pertsonaiarik gustukoena Susanna da, Mozarten *Le nozze di Figaro*koa. Baina hori ere denborarekin aldatzen joaten da eta suposatzen dut urteekin beste pertsonaia batzuk egiteko gooa izango dudala.

H.- Zein izan dira eta dira zure kantaririk gustukoenak?

A.G.- Gustuko kantari asko ditut. Lucia Popp da, beharbada aho-tsaren aberastasunaren aldetik, nire gustukoenetakoa. Baina beste asko daude eta baita gaur egungo gazteen artean ere, **eredutzat hartzen** ditudanak. Beti gustatu izan zait besteengandik ikastea.

H.- Antzeztea kantatzea bezain garrantzitsua al da operan?

A.G.- Opera zera da: antzerkia eta musika, biak **batera**. Garai batean, antzerkiari ez zitzaion horrelako garrantzirik ematen. Abeslariak eszenategiaren erdian jarri eta beraien ariak eta abesten zituzten gehiegi mugitu gabe. Gaur egun desberdina da. Antzerkia oso garrantzitsua da, aktoreei bezainbeste eskatzen digute, eta askotan filmetan bezala antzezteko esaten digute. Dena oso errealista, **keinuak** etab. Niretzat hori zoragarria da, abestea bezainbeste gustatzen baitzait antzeztea.

H.- Zein dira operaren ezaugarriak nagusienak?

A.G.- Opera, abeslariak, dantzariak eta antzezleriak elkartzen dituen arte bakarra da. Oso heziketa zabala eduki behar da gaur egun, abestea bezain garrantzitsua baita beste guztia: hau da, fisikoa, antzezten jakitea, etab.

H.- Zer du operak hain ikuskizun elitista izateko?

A.G.- Uste dut, opera gero eta **herrikoiago** bihurtzen ari dela. Garai batean askoz ere elitistagoa zen gaur egun baino. Antzokietan gero eta gehiago ikusten da jendea bakero eta zapa-tilekin jantzita, eta hori oso ondo dago. Prezioak ere ez dira hain garestiak, behintzat ez hainbeste Europa mailan. Noski, oso antzoki garrantzitsuetan garestiagoa izaten da baina, adibidez, Viena bezalako opera batean, hiru bat euroren truke abeslariarik onenak ikus daitezke. Hori bai, pazientzia eduki behar **ilaran** zain egoteko eta gero zutik egon behar opera ikusten, baina aukera hor dago...

H.- Noraino iritsi nahi duzu?

A.G.- Nik ez dakit noraino iritsiko naizen eta ez da buruan bueltak dabilkidan **kezka**. **Egunean egunekoa** ahal dudan ondoen egiten saiatzen naiz eta **oraingoz** horrek emaitza onak ekarri ditzkit. Beraz, honela jarraituko dut, lan eta lan.

H.- Nola zaintzen duzu zure ahotsa? Ba al duzu zerbait galarazita?

A.G.- Ahal dudan bizimodurik normalena egiten saiatzen naiz. Janari aldetik **kontu asko egiten** diot neure buruari, batez ere kalitatearen aldetik. Badaude gauza batzuk neure buruari galarazi dizkiodanak lanean ari naizenean, kalte egiten didatelako, eta

horretan oso diziplinatua naiz. Beti asko pentsatuta jaten dut. Bestalde, nire sekretua kirola da. Lehen kung fu eta tai chi egiten aritu nintzen, hiru urtez, eta orain tenisean ibiltzen naiz. Horrek asko aldatu nau zentzu askotan eta on egin dit denetarako.

H.- Duela gutxi elkarrizketatu genuen Martin Petrus jaunak (Frankfurteko Euskal Ikaskuntzen Etxeko koordinatzailea) esan zigun Alemaniako prentsak eta kaleko jendeak ezer gutxi dakie-lia Euskal Herriari buruz. Bat al zatoz?

A.G.- Gertatu zait norbait esatea euskalduna naizela eta Euskal Herria non dagoen ez jakitea. Baina beharbada, batez ere abeslarien munduan mugitzen naizelako edo, jende asko topatu dut Euskal Herria ondo eza-gutzen duena. Egia da, jende askok gure arazo politikoak bakarrik eza-gutzen dituela eta dauzkagun **alde** onak ez hainbeste, baina horretara-ko gaude gu, atzerrian gabiltzanok, kontu horiei buruz hitz egin eta zabaltzeko.

H.- Zure web orria euskaraz, gaztelaniaz, frantsesez, ingelesez eta alemanez dago. Zergatik hainbeste hizkuntza eta zergatik horiek eta ez beste batzuk?

A.G.- Herrialde horietan lan egiten dudalako **batik bat**. Euskara eta gaztelania nire herrialdeko hizkuntzak direlako; alemana, Alemanian bizi eta lan egiten dudalako; frantsesa, Frantzia ere gero eta lan gehiago egiten dudalako; eta ingelesa, berriz, hizkuntza internazionala delako. Eta hizkuntza askotan dago, nire ustez, garrantzitsua delako mundu guztiak ondo ulertzea eta, gainera, hizkuntzak izugarri gustatzen zaizkidalako.

H.- Zenbat hizkuntzatan abes dezakezu? Eta zenbat menperatzen dituzu?

A.G.- Abestu, alemanez, frantsesez eta italieraz, gehienbat. Menperatu: euskara, gaztelania, frantsesa, alemana, italiara eta ingelesa, ordena horretan.

H.- Gogorra izan al da zuretzat arrakasta eta lana lortzeko Euskal Herritik kanpo joatea?

A.G.- Hasieran oso gogorra izan zen. Vienara iritsi nintzenean 21 urte neuzkan. Lehendabiziko aldia zen Espainiatik kanpora bizitzera joaten nintzela eta kultura eta klima-aldaketa oso gogorra izan zen. Gogoratzen dut lehenengo 4 hilabeteetan oso gaizki pasa nuela.

H.- Ez al duzu herriminik sentitzen?

A.G.- Egia esan, gaur egun, Europako edozein herrialdetan etxean bezala sentitzen naiz. Urte asko daramatzat etxetik kanpo eta nahiz eta denborak inoiz aldatuko ez duen ni oso euskalduna sentitzea, Europa mailan ondo sentitzen naiz.

H.- Geratzen al zaizu denborarik zaletasunen bat praktikan jar-tzeko? Zein?

A.G.- Lehen esan dudan bezala, nire zaletasuna kirola da. Tenisa batik bat, baina baita ping-ponga, billarra eta zergatik ez, baita lagunekin ateratzea ere. Irakurtzea eta animaliak ere oso gustuko ditut. Beti saiatzen naiz zaletasun hauetarako denbora aurkitzen, lanean ondo kontzentra-tu ahal izateko ondo deskonektatzen jakin behar dela uste baitut. ■

1B

Letra-zopa honetan Ainhoa Garmendiak menperatzen dituen sei hizkuntzak sartu ditugu, eta erreportajea aipatzen ez diren beste bi ere sartu ditugu. Zein dira zortzi hizkuntza horiek?

f	g	a	l	e	d	a	r	s	g
e	a	l	e	m	a	s	o	u	a
u	z	l	t	i	n	e	m	o	z
s	t	o	e	b	i	l	a	m	t
k	e	a	o	m	m	e	n	i	a
a	l	e	m	a	a	g	i	e	l
r	a	s	u	t	e	n	k	r	a
a	n	e	d	e	r	i	a	a	n
z	i	t	a	l	i	e	r	a	a
k	a	s	e	s	t	n	a	r	f

Zuzenketa-orria: 45. orrialdean.

AHAL IZAN NUEN BEZAIN LASTER.- *Tan pronto como pude. Aussi rapide que possible.*

ALDATZEN DOAN HEINEAN.- *Aldatzen doan neurrian. Conforme cambia.*

Selon change, au fur et à mesure qu'il/elle change.

ALDE.- *Alderdia. Aspecto. Aspect.*

BATERA.- *Conjuntamente. Ensemble.*

BATIK BAT.- *Batez ere, gehienbat. Principalmente. Surtout.*

EGOKITU.- *Moldatu. Adecuar. Adapter.*

EGUNEAN EGUNEKOA.- *Cada día lo correspondiente a cada día. À chaque jour sa peine.*

EREDUTZAT HARTU.- *Eredutzat jo. Tomar como ejemplo. Considérer un modèle.*

GALARAZI.- *Debekatu. Prohibir. Interdire.*

HAMABI BAT URTE.- *Unos doce años.*

Douze années plus ou moins.

HERRIKOI.- *Popular. Populaire.*

HERRIMIN.- *Morriña. Nostalgie.*

ILARA.- *Hilera, cola. File, rangée.*

KEINU.- *Gesto. Geste.*

KEZKA.- *Ardura. Preocupación. Souci, inquiétude.*

KONTU ASKO EGIN.- *Asko zaindu. Cuidar mucho.*

Garder avec soin.

LAN ETA LAN ARITU.- *Jo eta ke aritu lanean. Trabajar duro. Travailler dur.*

MENPERATU.- *Jakin. Dominar. Posséder.*

ORAINGOZ.- *Hasta ahora, hasta la fecha.*

Encore, jusqu'à présent.

SOLISTA MODURA.- *Solista gisara. A modo de solista. En guise de soliste.*

Legazpiko Euskal Burdinaren Museoa, burdinaren parajeetatik

② Gipuzkoan herri ugari badira **burdingintzarekin** zerikusia dutenak eta Legazpi da horietako bat. Legazpi Urola-Garaia Mankomunitatean dago, Urretxu eta Oñati artean. GI-2630 errepidean herritik aurrera eginda, Legazpiko Turismo Bulegoaren alboan, Mirandaola Parkea dago: iazko azaroaz geroztik, parke horretan martxan da *Euskal Burdinaren Museoa*.

Eraikinak eta ibilaldiak

Alde batetik museoa bera ikus daiteke, eta bestetik, burdingintzarekin lotutako bi ibilbide egin: "Burdinaren **taupadak**" eta "50 urteko bidaia: langileen ibilbidea". Museoa normalean nork bere kasa bisitatzeko da, eta ibilbideak, aldiz, gidatuak dira. Museoa bera era gidatuan ere bisita daiteke, nahi izatera, euskaraz **zein** gaztelaniaz. Museoko **eduki** guztiak ere bitara daude: euskaraz eta gaztelaniaz.

Aipatutako bi ibilbideetan hainbat gune interesgarri bisitatzen dira, *Euskal Burdinaren Museoa* tartean. Adibidez, "50 urteko bidaia: langileen ibilbidea" izenekoan *Patricio Etxeberria lan-tegiko* langileen etxebizitzetako bat izan zena bisita daiteke. Etxebizitza hori ere museo bihurtu dute, eta emakume batek garai bateko langileen **bizimodua** kontatzen du **ikus-entzuzko** batean. Etxebizitza honetan orduko irrati bat ere bada, eta irratiaren **lagungarri** garai hartako **irratsaio** baten zatia dago zinta batean grabatua. Langile hauek etxetik gertu zituzten **kapera** eta seme-alabentzako eskola. Bi eraikin hauek ere museo bilakatu dituzte LENBUR izeneko proiektuaren barruan. *Patricio Etxeberria* oso garrantzizkoa izan da Legazpiarentzat, hori argi geratzen da Euskal Burdinaren Museoko 9. gunean, esaterako.

Eskola-umeak eta euskaltegi-tako ikasleak

Gune interesgarri guztiak ez dira museo, jakina! Adibidez, aire librean dauden Udanako **labeak** ere ikustera joaten dira bisitariak, nahiz eta museora bertara doazenez jasotzen duten labe hauen berri. Beraz, bisitarien artean denetik dago, batzuk museoa ikustera etortzen dira eta beste batzuk, **aurretik hitzordua** jarrita, ibilbideak egitera. Eskola-ume asko izan dituzte bisitari, baita hainbat euskaltegi-tako ikasleak ere: Lazkaon euskara ikasten dabiltzanak, edo Gasteizen, edo Iruñean...

Taldean joaten diren bisitariantzat edo familiarekin joaten direnentzat prezio bereziak dituzte. Bestela, *Euskal Burdinaren Museoa* ikusteak 3 € balio du (helduak) edo 2€ (haurrak).

Euskal Burdinaren Museoa Legazpiko antzinako **galdaketa**-fabrika batean dago kokatua, eta bertan Euskal Herriko burdinaren ekoizpenaren historia azaltzen da, k.a. 10.000. urtetik gaur arte. Eta burdina hainbat ikuspuntutatik **aztertzen** du: historiaren aldetik, alde teknologikotik, sozialetik, zientifikotik, industrialetik, geografikotik... Besteak beste, burdina ezagutzeak ze aldaketa ekarri zituen aztertzen du, eta Euskal Herriko industria arloari nola **eragin** zion burdingintzak. Burdina oso lotua egon da beti industriaren **garapenari**, eta krisi-garaiak gogor astindu zituen **burdinolak**, denak ixteraino.

ZingiZango liburua: Legazpiko euskara hizpide

Museoa eta bere inguruan dauden ibilbideez gain, bada Legazpin interesgarria iruditu zaigun beste egitasmo bat, BURDINOLA elkartearen eskutik argitaratu berri den ZingiZango liburua, hain zuzen ere. Elkarre honen helburuen artean kultur ondarea ikertzea eta ezagutaraztea dago eta horregatik eraman ditu aurrera hainbat ekintza; besteak beste, bertako euskarari buruzko liburu berri hau argitaratzea.

Elkarrearen hitzetan, "beharrezkoa ikusten da Legazpiko eta Goierriko euskararen ikerketa sakon eta zabal bat egitea, hori baita zabalkunderako oinarria".

Liburua marrazkiz eta umorez jantzia dator, erakargarri eta gustagarri gertatzeko.

Lau ataletan dago banatuta:

- Lehenengoan, Legazpiko hizkera erakusten da, 42 umorezko egoeratan.
- Bigarrenean, Legazpiko lexiko hautatua dago, euskaratik eta gaztelaniatik abiatuta.
- Hirugarrenean, goitizen zahar eta berriak.
- Laugarrenean, galdu diren hainbat hitz.

Lan hau egiteko, hainbat oinarri izan dituzte kontuan: Gerhard Bähr-ek egindako ikerketak eta Martin Ugarte "Saletxe"ren "Legazpi barrutiko hitzen bilduma" lana. Azken honi eskaini nahi izan diote liburua, aurten bete baitira 10 urte hil zenetik.

Liburua ez da liburu-dendetan salgai jarriko, doanekoa da eta banaketa nagusia Legazpiko ikastetxeetan egingo da. Intereza duenarentzat, ordea, hiru lekutan jarriko dute eskura: Burdinola elkartearen, Legazpiko Udaletxean eta Legazpiko Kultur Etxean. ■

Museoaren ordutegia hauxe da:

* Astelehena:	* Asteartetik ostiralera:	* Larunbata, igandea eta jai-egunak:
10:00-14:00	10:00-17:30	10:00-18:00
15:30-17:30		

Museoaren ordutegia erreportajea daukazu. Karteletan eta horrela azaltzen dira ordutegiak, baina nola jarriko zenuke ordutegi hori beste era batera, zenbakiak letraz idatzita? Gu hasiko gara:

1B

Astelehenean goizeko hamarretatik ordu biak arte, eta arratsaldean...

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

Euskal Burdinaren Museoaren ondoan badira beste eraikin bisitagarri batzuk ere. Burdinaren Haranean deiturikoan daude guztiak. Lehen aipatutakoez gain, Artzaintzaren Ekomuseoa eta Ogiaren txokoa lgaralde-goena baserrian.

AURRETIK.- Previo/a. Préalable.
AZTERTU.- Analizar. Examiner.
BIZIMODU.- Modo de vida. Mode de vie.
BURDINGINTZA.- Siderurgia. Sidérurgie.
BURDINOLA.- Ferrería, fundición. Forge, fonderie.
EDUKI.- Contenido. Contenu.
ERAGIN.- Influencia. Effet.
GALDAKETA.- Fundición. Fonderie.
GARAPEN.- Desarrollo. Développement.
HITZORDU.- Cita, hora. Heure.
IKUS-ENTZUNEZKO.- Audio-visual. Audiovisuel/Ile.
IRRATSAIO.- Programa radiofónico. Émission de radio.
KAPERA.- Capilla. Chapelle.
LABE.- Horno. Four.
LAGUNGARRI.- A modo de complemento. Auxiliaire.
LANTEGI.- Fábrica. Usine.
TAUPADA.- Latido. Battement.
ZEIN.- Eta. Y. Et.

Mendebaleko Sahararen afera: irtenbidea ez dago begien bistan

Testua (erredakzioan itzulia): Jesús Torquemada

3 Duela hogeita hamar urte, SEAD (Saharako Errepublik Arabiar Demokratikoa) erakundea jaio zen, eta egun laurogei estatuk baino gehiagok onartzen dute erakunde hori.

Europako herri boteretsuek elkarren artean banatu zituzten Afrikako koloniak XIX. gizaldiaren **hondarrean**. Eta orduantxe sortu zen Mendebaleko Saharak daukan arazoa. Banaketa hartan kontinente-zatirik handienak Frantziak eta Britainia Handiak hartu zituzten. Baina, Belgika, Alemania, Portugal, Italia eta Espainia ez ziren “altxorrik” gabe geratu. Espainiak, hain zuzen, Muni Ibaia (egungo Ekuatore Ginea) eta Mendebaleko Sahara hartu zituen.

Espainiak bere herriko beste probintzien **antzera kudeatu** nahi izan zuen Mendebaleko Sahara, baina horko herritarren artean indartzen hasi zen independentzia gogoia. 1973an Fronte Polisarioa sortu zen, eta talde honek hainbat kuarter espainiar eraso zituen.

Tartean sartu zen NBE (Nazio Batuen Erakundea), eta hauxe eskatu zuen, Mendebaleko Sahara ez zedila kolonia izan. Madrilek ere asmo horren **alde** egin zuen jendaurrean, nahiz eta ekonomiaren ikuspegitik garrantzi handia zuen Saharak Espainiarentzat, arrantza-guneak eta Bu Craa-ko fosfatozko **meategiak** baitzituen bertan. Espainiaren jokarak **asaldatu** egin zuen Marokko, honek beretzat nahi zuen eta lurralde hori.

Marokko beste **iritzi** batekoa zen: berea zela Mendebaleko Sahara Espainiarena izan aurretik. Saharako independentziaren aldekoek, aldiz, ezetz zioten, eurak ez zirela sekula egon Marokkoren menpe, eta beste herri bat osatzen zutela, desberdina.

Nazioarteko eskubideak tartean daudenean auziak erabakitzen **eskarmantua** baitu Hayako Auzitegiak, honakoan ere erabakia hartu zuen, eta hauxe esan zuen, Saharako hainbat tribu sultan marokkoarraren **meneko** izan zirela, baina sultan honek ez zuela inoiz benetako **aginterik** erakutsi Mendebaleko Saharako lurraldean.

Epaia 1975ean **argitara eman** zenean Franko hilzorian zegoen, eta Espainiako egoera **ezegonkor** horretaz baliatuz, Marokko Hassan II.a erregeak Martxa Berdea antolatu zuen. 300.000 marokkoar Saharako mugaraino eraman zituzten, lurralde horren **jabetza** —euren esanetan era baketsuan— eskuratzeko.

Espainiako Gobernua **ataka** larrian zegoen. Martxa Berdea tirokatzen bazuen, eta Marokkoko herritar xeheak hil, nazioartean izugarritzko **iskanbila** sortuko zen. Baina, marokkoarren aurrean amore ematen bazuen, egindako promesa bat hautsiko zuen, Saharako autodeterminazioaren alde **jarduteko** promesa.

Hassanen alde zegoen, **alabaina**, frankismoaren zati bat, Marokkorekin negozioak egin nahi baitzituen. Eta orduantxe, Franko hil baino sei egun lehenago, Madrileko Akordioak **sina-tu** ziren, 1975ean. Eta halaxe joan zen Espainia Mendebaleko Saharatik, presaka, lurralde horren hegoaldea Mauritaniari emanda, eta iparraldea, El Aaiun **hiriburua** eta Bu Craako meategiak barne, Marokkori.

Milaka saharar **basamortura** joan zen ihesi, eta Algeriako sartaldean aurkitu zuen **babesa**. Hantxe kanpaleku egonkorak sortu zituzten. 1976ko otsailaren 27an SEAD (Saharako Errepublikari Demokratikoa) erakundea jaio zen, eta egun laurogei estatuk baino gehiagok onartzen dute erakunde hori. Polisarioen gerrillak gogor ekin zion Mauritaniari. **Eraginkorra** izan zen eta Mauritaniak **atzera egin** zuen. 1979an Mauritaniak eskuratutako hegoaldeko zatia Marokkori eman zion. Marokkok, Polisarioen erasoak **saihesteko**, hareazko **hesi** izugarria altxatu zuen, ehunka kilometrotakoa **alderik alde**.

NBE Saharako autodeterminazioa erabakitzeke erreferendumen aldekoa da. 1991ean Polisariok tregua ezarri zuen erreferendum hori **errazte aldera**. Berehala argi geratu zen, ordea, Marokkok erreferenduma antolatuko zuela, baina **irabaztekotan bakarrik**. Hori adierazi zuten maiz Hassan II.ak, aitak, eta Mohamed VI.ak, semeak, egungo erregeak.

Zenbatak du eskubidea erreferendum horretan esku hartzeko, zein da errolda?

Horra koska, koskarik bada. Marokkok herritar ugari kokatu ditu Mendebaleko Saharan azken 30 urteotan, eta Polisarioen ustez, jokaera horrek **errolda** itxuraldatu du, manipulatu, boto-eskubiderik ez duten marokkoar askotxo ageri delako. Horrela ezin da erreferendumik egin, eta afera luzatzen ari da. Eta gerrilla nekatzen ari da, pazientzia galtzen, erdi-mehatxu egin du gerra-erasoak berrituko dituela. Baina, Marokkok Frantzia eta AEBak ditu alde, eta ez du inolako asmorik erreferenduma egiteko. ■

3

Galderei erantzun:

- 1.- Zer da SEAD?
 - a.- Saharako basamortuetan kanpamendu egonkorak eraiki zituen erakundea. ☐
 - b.- Saharako Errepublika Arabiar Demokratikoa. ☐
 - c.- Saharako talde politiko berri bat. ☐
- 2.- XIX. mendearen bukaera...
 - a.- Afrikako koloniak banatu zituzten Europako herri boteretsuek ☐
 - b.- Afrikako hainbat kolonia boteretsu bihurtu ziren ☐
 - c.- Mendebaldeko Saharak duen arazoa konpondu egin zen ☐
- 3.- Fronte Polisarioa sortu zen...
 - a.- Espainiak Sahara kudeatzeko erakunde berri bat behar zuelako ☐
 - b.- Saharako herritarren arteko independentzia gogoaren ondorioz ☐
 - c.- Mauritaniari aurre egiteko ☐
- 4.- Hayako Auzitegiak zera erabaki zuen...
 - a.- Saharako hainbat tribu Marokkoren menpe jartzea ☐
 - b.- Sultan marokkoarraren menpe egon arren, honek ez zuela benetako aginterik erakutsi ☐
 - c.- Mendebaldeko Sahararen lurraldean Marokkoko sultanaren menpe zeudela ☐
- 5.- Franko hil baino sei egun lehenago...
 - a.- Madrilgo Akordioak sinatu ziren ☐
 - b.- Espainiak Saharatik presaka alde egin zuen ☐
 - c.- Saharako iparraldean Marokkori eman zion Espainiak ☐

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

AFERA.- Arazoa. *Problema. Affaire.*

AGINTE.- Poder. *Pouvoir.*

ALABAINA.- Pero. *Mais.*

ALDE.- A favor. *À faveur de.*

ALDERIK ALDE.- De lado a lado.

D'un côté à l'autre.

ANTZERA.- De manera similar. *Pareil.*

ARGITARA EMAN.- Publicar. *Publier.*

ASALDATU.- Turbar, alarmar.

Incommoder.

ATAKA.- Apuro. *Situation critique.*

ATZERA EGIN.- Retroceder. *Reculer.*

BABES.- Refugio. *Protection, refuge.*

BASAMORTU.- Desierto. *Désert.*

ERAGINKOR.- Eficaz. *Efficace.*

ERRAZTE ALDERA.- Errazteko.

Para facilitar. Pour faciliter.

ERROLDA.- Censo. *Recensement.*

ESKARMENTU.- Experiencia. *Expérience.*

EZEGONKOR.- Inestable. *Instable.*

HESI.- Muro, obstáculo. *Obstacle.*

HIRIBURU.- Capital. *Capitale.*

HONDAR.- Bukaera. *Final. Fin.*

HORRA KOSKA.- He ahí la cuestión.

Voilà la question.

IRABAZTEKOTAN BAKARRIK.- Sólo si ganan, sólo para ganar.

Seulement s'ils/elles gagnent.

IRITZI.- Opinión. *Opinion.*

ISKANBILA.- Escándalo. *Scandale.*

JABETZA.- Propiedad. *Possession.*

JARDUN.- Trabajar. *Travailler.*

KUDEATU.- Gestionar. *Gérer.*

MEATEGI.- Mina. *Mine.*

MENeko.- Sirviente/a, vasallo/a.

Servant/e.

NAZIOARTEKO ESKUBIDE.- Derecho internacional. *Droit international.*

SAIHESTU.- Ekin. *Evitar. Esquiver, éviter.*

SINATU.- Izenpetu. *Firmar. Signer.*

600 milioi lagunek batera salto eginda lurra mugi liteke!!!

② Jakin badakigu gauzak lortzeko saiatu egin behar izaten dela, bana zenbait kasutan lortu nahi izaten diren egitasmoak ondo burugabeak dira. Horietako asko Guinness errekorren liburuan aurki ditzakegu. Batzuk ikaragarriak benetan!

Salto kontutan ere badira hainbat marka.

- *Saltorik luzeena*: Carl Lewis bihurtu zen 1984ean munduko errekor honen jabe, 8.79 m-ko saltoa egin ondoren.
- *Saltorik altuena*: Marka honen jabea Javier Sotomayor da. 1989an Budapesten 2.34 m-ko jauzia eginda.

Saiakera ugari egin ondoren lortutako errekorrak dira. Jarraian aurkeztuko dizuegunak baditu, hala ere, beste zenbait ezaugarri. Errekorra lortzeaz gain, Guinness liburuan jasoa geratuko da noski, bestelako helburu bat du. Zerbait lortu nahi dute: lurraren orbita aldatu. Eta bestalde, deialdia, behar den jende guztia biltzeko deialdia, internet bidez egin da. Irakurri ondoren asmo bitxi bezain harrigarri hau:

Interneten sortutako(1)..... da lerro hauen bidez aurkeztu nahi dizueguna. Ea zer(2)..... zaizuen! 600 milioi lagunek batera(3)....., lurraren orbita alda daitekeela diote hainbat adituk. Horretarako data eta ordua ipini dute: 2006ko uztailaren 20an, Euskal Herrian, eguerdiko 12:39:13etan.(4)..... horretan modu sinkronizatuan saltarazi nahi diote 600 milioi laguni, lurraren orbita(5)..... eta horrela berotasun efektua gutxitu egingo da. Asko dira dagoeneko www.worldjumpday.org web gunean izena eman duten lagunak. Municheko Hans Peter Niesward mai-suaren ikerketan oinarritua dago saiakera hau.

Munich-eko zientzialari talde baten iritziz, ekimen hau posible baka-rik ez,(6)..... eta gomendagarria ere izango litzateke.(7)..... orbitaren handitzearekin Lurreko tenperatura gradu batzuetan(8)..... litzatekeela aldaketa klimatikoa atzeratuz. Hau guztia irakasle hauen ustea da: Hans Peter Niesvard irakaslearen eta bere laguntzaileen estimazioen arabera orbitaren(9)..... lortzeko nahikoa da une berean mendebaldeko hemisferioan 600 miloi pertsonen batera salto egitea. Eta horixe da proposatzen digutena *Word Jump Day* ekime-narekin.

Salto Handiaren eguna eta ordua zehaztuta daude: uztailaren 20an izango da eta hemen, Euskal Herrian, eguerdiko 12:39:13etan toka-tzen zaigu salto egitea.

Harrigarriena zera da:(10)..... atzetik arrazonamendu zientifiko interesgarri bat dagoela. Orbita handituz gero, Eguzkitik(11)..... egongo ginateke eta, ondorioz, Lurreko tenperatura gradu(12)..... jaitsiko dela diote. Egia izango(13).....?

Tira ba, parte hartu nahi baduzu, erregistratu eta e-postaz(14)..... jasoko duzu egun handiaren(15)...... Jadanik milioika pertsona erre-gistratu dira! ■

**Interesatuta bazaude,
izena eman eta salto egin!**

... 2 Osa ezazu testua, hutsune bakoitza aukeran dituzun molde hauetako batekin betez:

(1)
a.- oroimena
b.- ekimena
c.- ondorioa
d.- gozamenia	(2)
a.- gogoratzen
b.- gustatzen
c.- iruditzen
d.- otutzen	(3)
a.- salto eginez gero
b.- salto egiteko
c.- salto egitea
d.- salto egin
(4)
a.- Eten
b.- Hari
c.- Ildo
d.- Une	(5)
a.- mugiaraziz
b.- sinistaraziz
c.- pentsaraziz
d.- uztaraziz	(6)
a.- baina
b.- baino
c.- baizik
d.- baldin
(7)
a.- Bada
b.- Balitz
c.- Badirudi
d.- Baietz	(8)
a.- ahulduko
b.- gutxituko
c.- nagituko
d.- ukituko	(9)
a.- neurria
b.- gorabehera
c.- aldaketa
d.- tamaina
(10)
a.- honen guztiaren
b.- hau guztia
c.- guztiz
d.- guztira	(11)
a.- epelago
b.- lasaiago
c.- urrunago
d.- gorago	(12)
a.- batzuetan
b.- batzuekin
c.- batzuetara
d.- batzuetaz
(13)
a.- omen
b.- ei
c.- ote
d.- ala	(14)
a.- eskumena
b.- oharra
c.- desoreka
d.- aukera	(15)
a.- bezperan
b.- aurrean
c.- lehen
d.- gertu

Zalantzak argitzeko, 45. orrialdera jo.

... 2 Bat ez da zuzena!!! Zein?

- 600 milioi lagunek batera salto eginda lurra mugi liteke!!!
- 600 milioi lagunek batera salto eginez gero, lurra mugi liteke!!!
- 600 milioi lagunek batera salto egiten badute, lurra mugi liteke!!!
- 600 milioi lagunek batera salto eginez lurra mugi liteke!!!
- 600 milioi lagunek batera salto egiteak, lurra mugi liteke!!!

Zalantzak argitzeko, 45. orrialdera jo

... 2 Berria berrantola ezazu bost galdera hauei erantzunez:

- Nork egin behar du?
- Zer egin behar da?
- Non egin behar da?
- Noiz egin behar da?
- Zergatik egin behar da?

Argazki-kamera digitala erosten

2 Agian betiko argazki-kameraren orde digitala erosi nahi duzu edo norbaiti digitala oparitu nahi diozu. Bata zein bestea izan zure egoera, hona aholku batzuk kamera hori erosteko. Aholkuak irakurri eta gero erabaki nolako kamera behar duzun.

1. Erresoluzio edo bereizmen gehiago izateak ez du esan nahi nahitaez hobe denik **emaitza**. Egia da zenbat eta bereizmen gehiago argazki hobeak atera daitezkeela, baina agian ez duzu **horrenbeste** behar. **Eman dezagun**, 6 megapixe-leko argazki-kamera batekin 3-4 megako argazki bat ateratzen duzula, baina gero inprimatzeko orduan, neurri estandar batean ematen dizutela, 10X12 edo 13X18 cm-ko postal baten tamainakoa, adibidez. Inprimatuta izango dituzun argazkirik gehienak tamaina horretakoak badira, ez duzu 6 megapixe-leko kamera behar, hain garestia, eta horrenbeste karga, 3-4 mega, duen artxiboa erabiltzea ere **nekezagoa** da ordenagailuarentzat.

2. Optika. Optikak garrantzia du, baita kamera digitaletan ere. Eta maiz optikak, lenteak alegia, egiten du kamera garestiago ala merkeago. Lente onek argi gehiago sartzen uzten dute, eta hobeto **baliatzen** dute dagoen argia. Beste bi aldagai hauek ere aintzat hartu: foku-distantzia (28 mm **angeluhandia** da, 50 mm objektibo arrunta eta 120 mm teleobjektiboa).

3. Memoria. Geroz eta gutxiagotan gertatzen da. Baina, badi-ra kamera digitalak memoria berarekin barrenean dakartenak, disko gogor **gisara**, eta horrek baldintzatu egiten du atera daitekeen argazki-kopurua. Gaur egungo kamera digital gehientsuenetako memoria, ordea, sartu eta atera daitekeen **txartel** edo plaka txiki bat da. Plakatxo hori oparitu egiten dute kamera erostean. Hala ere, oparitutako horrek argazki gutxi egiteko aukera ematen du. Beraz, hobe da argazki gehiago eta hobeak egiteko aukera ematen duen txartela erostea. Adibidez, 6 megapixe-leko kamera baduzu, eta bi megako argazkiak atera nahi badituzu, 512 megako txartela beharko duzu 256 argazki ateratzeko. Baina, bi megako argazkiak ordenagailuan %100ean handituta ikusteko, pantaila izugarria behar da.

4. Bateria. Bateriarik gabeko kamera **sakelan** harri bat eramatea bezala da. Eraman beti aldean **ordezko** bateriak edo pilak. Pilak ere karga daitezkeenak erabili beti. Irakurri bateriaren **iraupenari** buruzko **azalpenak**.

5. Kompaktua, reflexa? Kamera digitalek ez daukate reflexik. LCD pantailak egiten du reflexaren funtzioa. Kamera digitalen artean konpaktuenak txikiak dira. Eta kamera txikiagoa den neurrian, barruko piezak ere txikiagoak dira, eta horrek garestitu egiten du salneurria. Beraz, ez du merezi hain argazki-kamera txikia erostea. ■

1B

Jarri letra bidez erreportajeaz azaltzen diren honako zenbakiak:

3, 4, 6, 10, 12, 13, 18, 28, 50, 100, 120, 256, 512

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zuzenketa-orria: 45. orrialdea.

ANGELUHANDI.- *Gran angular.* Grand angulaire.

AZALPEN.- *Instrucción.* Instruction.

BALIATU.- *Erabili.* Utilizar. Utiliser.

EMAITZA.- *Resultado.* Résultat.

EMAN DEZAGUN.- *Supongamos.* Supposons.

GISARA.- *A modo de.* Comme.

HORRENBESTE.- *Tanto/a.* Autant.

IRAUPEN.- *Duración.* Durée.

NEKEZAGO.- *Zailago.* Más difícilmente. Plus difficilement.

ORDEZKO.- *De repuesto.* De rechange.

SAKELA.- *Patrika.* Bolsillo. Poche.

TXARTEL.- *Tarjeta.* Carte.

370

[i]nteresgunea

15

HADE

Dibortzio lasterra

Dibortzio lasterrak martxan jartzeko legeak aurki urtea beteko du. Ezkontzen haustura erregulatzeko lege berria onartu zuen Madrilgo Kongresuak 2005eko apirilaren 22an eta uztailaren 8ko Legeak Kode Zibila eta Prozedura Zibilaren Legea aldatu. Zenbait komunikabidek dibortzio lasterraz hitz egin zuten, izan ere, dibortziorako protokoloa, tramiteak azkartzen baitzituen legeak. Lege berriaren arabera, ez dago arrazoitu beharrik, eta ez da behar, ezta ere, dibortzio aurreko banantzerik. Eta ezkondu ondorengo dibortzioa eskatzeko gutxienez hiru hilabete itxaron behar direla, hori dio legeak.

Ondorioz, dibortzioak estatu espainiarrean erruz ugaritu dira.

Dibortzioak ugaritzen

③ Espainiar estatuan 1981ean onartu zen Dibortzioaren Legea eta orduraz geroztik aldaketa bakarra izan du, iazko uztailen. Emaitei begiratu besterik ez dago. Dibortziazeko **epealdiak** legeak laburtu zituen, **hausturak** ugaritu egin dira. 2005ean Espainiar estatuan 141.424 bikote banandu ziren, aurreko urtean baino %9,82 gehiago. *Espainiako Instituto Nacional de Estadística* delakoaren arabera, gaur egun haustura-eskaerak honela daude: %80 dibortzioei dagokie eta %20 banantzeei. Zer dela eta aldaketa hau? Legeak aurreikus-ten du bikote bat banantzea, baina hori ez da **nahitaezko baldintza** dibortzioa eskatzeko. Ezkondu osteko hiru hilabete pasa eta jada eska daiteke dibortzioa, eta arrazoi honegatik, **apenas** sei hilabeteetan, bikote asko hautsi da. Baina, bada arazorik. **Aurrerapausotzat** jo da **zaintza-eskubide partekatua**, baina ezkonti-deak ados daudenean bakarrik aitortzen da eskubide hori.

Hiru hilabete eskasera

1981eko Dibortzio Legea **indarrean egin** dituen urteak 25 izan dira, eta iaz aldatu zen. Uztailaren 8ko 15/2005 Legeak Kode Zibila eta Prozedura Zibilararen Legea (PZL) aldatu zituen, bana-ketei eta dibortzioei zegokienez. Esan bezala, haustura-eskaerak egiteko epealdiak laburtu egin direnez, dibortzio **lasterraz** hitz egin dute batzuek.

1981eko legearen arabera, bikotearen ezkontza-egunetik urtebete pasa arte ezin zen banantzeko eskaerarik egin, eta beste urtebete gehiago pasa behar zen dibortzio-eskaera egin ahal izateko. Gaur egun, berriz, banandu nahi duen bikoteak egin dezake, baina banantzea ez da beharrezkoa dibortzioa eskatzeko, beharrezkoa den bakarria da ezkontza-egunetik hiru hilabete igarota izatea. **Salbuespenak** ere badira, etxeko tratatu txarrak medio, norbaitek hiru hilabete horiek bete aurretik dibortzioa eskatu nahi badu, egin dezake.

Badira aldatu ez diren gauzak ere. Dibortzio-eskaera aurkeztu egin behar da, hori lehen bezalaxe dago. Eta ezkonduakoa dibortziaz badira abokatu bat behar dute, eta prokuradore bat. Haustura bi bikotekideen adostarekin gauzatzera badoa prokuradore eta abokatu berberak izan ditzakete bi aldeek. **Hitzarmen arau-emailea** ere egin beharko dute hausturaren baldintzak jasotzeko eta itxaron epaileak dibortzioa onartu arte.

Haustura eskatzeko epealdiak laburtu egin direnez, ezkondu askok jo du dibortzioaren bidetik. Dibortzio-eskaera aurkeztu eta hilabete eta erdira edo bi hilabetera ematen da epaia. Epaia hain azkar ematen laguntzen du lege berriak. Hain juxtu hori du berrikuntzetako bat. Lege berri honek eta Kode Zibila alda-

tzeak zer ekarri duen aztertzen du Botere Judizialaren Kontseilu Nagusiaren txosten batek, eta hor esaten denez, adostutako dibortzioak %80,93 gehitu ziren (28.612 izan ziren 2004an eta iaz 51.768) eta adostu gabeak %70,32 (20.888 izan ziren 2004an eta iaz 52.074), baina banantzeak %32,6 gutxitu ziren (77.273 izan ziren 2004an eta iaz 52.074). Batak eta besteak zenbatuta, iaz estatu espainiarrean 139.419 ezkontza hautsi ziren, 2004an baino %10 gehiago.

Beste berrikuntza batzuk

Dibortzioa eskatzeko bete beharreko epea murriztuta, merkeagoa da dibortziaztea. Lehen bikoteak 2.500-3.000 € ordaindu behar zituen, hori banantze adostua bazen. Orain, horrelakoetan, erdi-prezioan ateratzen da dibortzioa, prozesua ere denbora-erdian gauzatzen delako. Eta zertxobait garestixeago, 2.000 € inguru, adostasunik ez badago. Zeren adostasunik ez dagoenean, epaiketarako erabakitzen da dibortzioaren **nondik norakoa**. Beste ekarpen batzuk ere egin ditu lege honek. Ekarpene horiek ez dute dibortzioa merkatuko, baina bikoteekideen **nahigabea** gutxitu bai.

Zergatik dibortziatu? 1981eko legearen arabera, dibortzio-erabakia azaldu egin behar zuen dibortzioaren zergatia. **Ezkontzeko elkarbizitza** benetan etenda egon behar zuen urtebetez gutxienez. Hori edo bestela dibortziazteko eskaera **zuritu** egin behar zen, adibidez, norbait fidela izan ez zela ziurtatuz. Iaztik aurrera, dibortziazterakoan ez dago zergatia aurkeztu beharrik. Nahiko da bikoteekideetako batek eskatzea, eta onartu egingo zaio eskabidea.

Lan-banaketa

- Kode Zibilaren 68. artikulua dio **ezkontideek** betebeharra dutela, elkarrekin bizitzekoa, bestearenganako fideltasuna izatekoa, eta **elkar sorostekoa**. Baina iaz geroztik hori ez da nahikoa, etxeko ardura ere elkarren artean eraman behar dute, eta euren bizkar hartu **legokeen** edozein **ondorengo edo aurreko ahaideren zaintza** eta arreta.
- **Adiskidetzeari**. Gai honi dagokionez, Kode Zibileko 97. artikulua lehen paragrafoa aldatu egin da. Orain berradiskidetzeari banantze-prozedurari bukaera ematen dion prozesua da. Eta epaia eman behar duen epaileari berradiskidetzeari berri eman behar dio bikoteak.
- Desoreka ekonomikoa. Aipatutako 97. artikulua hori berridaztean konpentsazio-pentsioaz hitz egiten da. Ezkontideren bati banantzeak edo dibortzioak desoreka ekonomikoa sortzen badiu bestearenganako, hots, ezkontuta baino egoera kaskarragoan geratzen bada, konpentsazio-eskubidea du. Pentsio hori **behin-behinekoa** izan daiteke, edo behin-betikoa. Eta gerta liteke, baita ere, konpentsazio-pentsio hori guztia **jasoaldi** bakarrean eskuratzea.

3

Esan hurrengo esaldiok EGIA ala GEZURRA diren:

	EGIA	GEZURRA
1.- Dibortzioaren Legea 1981ekoa da	☐	☐
2.- 2005eko uztailean aldatu egin zen legea	☐	☐
3.- 2005ean 2004an baino bikote gutxiago banandu ziren	☐	☐
4.- Dibortzio-eskaera egiteko epeak laburtu egin dira	☐	☐
5.- Gaur egun ez da beharrezkoa banantzea dibortziatu ahal izateko	☐	☐
6.- Edonola ere, dibortzio-eskaera aurkeztu egin behar da	☐	☐

Zuzenketa: 45. orrialdean.

- Pentsioa **bermatzeko funtsa**. Seme-alaben mantenua amaren esku geratu nahiz aitaren esku, ez badute egin behar hori behar bezala betetzen, Gobernuak bere gain hartuko ditu gastuak Pentsioa Bermatzeko Funts bati esker. Funts honetatik aterako da baita ere konpentsazio-pentsioa ez ematearen ondorioz jarri beharreko dirua. Azken honetarako legeria berezia dago, legeria honek erabili beharreko **estaldura**-sistema zehazten du.■

ADISKIDETU.- *Reconciliación.*
Réconciliation.

APENAS.- *Apenas.* À peine.

AURREKO.- *Previo/a.* Préalable/e.

AURRERAPAUSO.- *Avance.* Progrès, avance.

BEHIN-BEHINEKO.- *Provisional.*
Provisoire.

BERMATU.- *Garantizar.* Garantir.

ELKAR SOROSTU.- *Socorrerse mutuamente.* Secourir tous le deux, se soutenir mutuellement.

EPEALDI.- *Plazo.* Délai.

ESTALDURA.- *Cobertura.* Couverture.

EZKONTIDE.- *Cónyuge.* Conjoint/e.

EZKONTZEKO ELKARBIZITZA.-

Convivencia conyugal. Cohabitation conjugale.

FUNTS.- *Fondo.* Fonds.

HAUSTURA.- *Ruptura.* Rupture.

HITZARMEN ARAU-EMALEA.-

Convenio regulador. Accord régulateur.

INDARREAN EGON.- *Estar, permanecer vigente.* Être en vigueur.

JASOALDI.- *Entrega.* Livraison.

LASTER.- *Azkarra.* Rápido, exprés.

Express, rapide.

LEGOKEEN.- *Que hubiere.* S'il/elle en aurait.

NAHIGABE.- *Disgusto.* Douleur.

NAHITAEZKO BALDINTZA.- *Requisito obligatorio.* Condition nécessaire.

NONDIK NORAKOA.- *Pormenor, circunstancia.* Détail.

ONDORENGO (AHAIDE) EDO AURREKO AHAIDE.- *Descendiente o ascendiente.* Descendant ou aïeul (ancêtre).

SALBUESPEN.- *Excepción.* Exception.

ZAINTZA.- *Cuidado.* Garde.

ZAINTZA-ESKUBIDE PARTEKATU.-

Derecho de custodia compartida. Droit de garde partagé.

ZURITU.- *Justificar.* Justifier, valoir.

Dibortziazeko bidea

③ Dibortziazeko **arrazoiak arrazoi**, hausturaren aurrean **zentzuzko jarrera** izatea komeni da, **ahal den neurrian** behintzat. Hausteko orduan bi aldeek **adosten** dutena, **okerrenetik jota** ere, hobe izango da **epaile** batek epaiketa baten ondoren emandako epaia baino. Epaietan maiz **talka egiten** dute bikotekideek, luzaro egin ere. Horrela jokatzeari, gainera, garestia izaten da, eta emozionalki ere ustekabeko **ondorio latzak** ekar ditzake, baita seme-alabentzat ere. Famili **bitartekaritzan** adituak diren zerbitzuak badira, eta komenigarria izaten da horiengana jotzea. Banantzeko prozesu horretan erabaki orekatsuak errazago hartuko dira horrela, eta behar balitz, Familiarentzako Terapia bideak ere abian jartzen dira. Eta horrela familiako kideek samurrago **egingo diote aurre** etorkizunari, era **arduratsuan**, eta nork bere bideari berrekingo dio, baina **ezkontide ohia** etsaitzat jo gabe. Beraz, hona hemen hainbat aholku:

A) Hausturaren aurretik

Eztabaida sutsuak seme-alaben aurrean ez izan.

Ez jarri seme-alabak ezkontidearen kontra.

Ettxeko lanei dagokienez, **gutxieneakoari** behintzat **eutsi**: ordutegiari, lan-banaketari...

Seme-alabei azaldu hausturaren zergatia.

Elkarri salaketak egiten ez ibili, ez ibili **gaizki esaka**, eta elkarri **birao** eginez.

Etorkizuna landu behar da, ez iragana **saltsatu** hausturaren zergatien bila.

B) Haustura gertatzen ari den bitartean

Ez utzi etxea **tupustean**.

Hitzarmentik txarrena hobe da epaietarik onena baino. Epaiaketa baino hobe da bion arteko adostea. Familia Bitartekariak erabiltzea **onuragarria** da: gogoan izan hori ere.

Ahal bada, bukaeran lagun izaten segitu.

Despeditzeko egunean melodramarik ez, ahal dela.

Bakarrik bizitzeak beldurra ematen badu ere, horri buruzko **aieneak** eta kexuak **saihestu**.

Ez irten kalera bakardadea eta haserre **baretzeko** abentura **hutsalen** bila.

C) Hautsi ondoren

Dibortzioa ez da guda, ez da bestea **suntsitzea**. Besterik da: **nork bere aldetik** berriro bideari egitea.

Ez aldatu zeharo zure bizimodua, eta seme-alabena ere ez. Hasieran saiatu zure bikotekidea izandakoa **maiz** ez ikusten. Hautsi ondoren biena izaten segitzen duena **ahalik eta adostasun handienaz kudeatu**. Saiatu horri eusten, batez ere seme-alabei dagokionez.

Seme-alaben zaintzarik ez duenaz hitz egiterakoan ez berotu. Ez aipatu haren okerrak, eta ez hasi hura erruduntzat jotzen.

Umearen zaintza ez duenak hura bisitatzeko eskubidea badu, adostu ordutegia. Ez hartu estu-estu eta **zurrune**gi ordutegi hori, eta beti ere saiatu umea **aintzat hartzen**.

Irabazizko ondarea partekatzean, ez **probestu** egoera hori negoziatzea egiteko.

Umearekin zaudenean ez hartu beti zuretzat beste inor izango ez balu bezala, ez saiatu horrela umearen maitasuna "erosten".

Gurasoek jende berria ezagutzeko unean ez jokatu haiekin **maitekorregi**, batez ere banandutakoaren seme edo alaba aurrean badago.

Ez hasi harreman berri bat ezkontide ohia **mintze hutsaga-tik**.

Banandu edo dibortziazutakoaren umea ez lioke honen aita/ama biologikoa ikusteko oztoporik jarri beharko ume horren zaintza duenak, nahiz eta honek beste pertsona batekin harremanak izan.

Gurasoak elkarrekin haserre izango dira. Iritzi ezberdinak izango dituzte hainbat gairi buruz, baina horiek horrela izanik ere, umeak sentitu egin behar du gurasoek maite dutela, nahiz hauek elkarrekin ez izan. Hori oso garrantzikoa da umearentzat.

Nola hartzen duten seme-alabek gurasoak banantzea?

Gurasoen banantzea dela eta kalte psikologikoak izan ditzake umeak. Hauexek:

6 urte arteko seme-alabak: abandonatuak izateko beldur handia. Tristura handia sentitzen dute, eta uste izaten dute zerbait garrantzitsua galdu egin dutela. Lo egiteko arazoak izan ditzake umeak, jateko ere bai, eta gerta liteke **atzera** hastea, adibidez, behatza zupatzen, ohean pixa egiten...

6-9 urte artekoak: Ez du egoera onartzen. Amets egiten du gurasoak adiskidetuko direla. **Esaneko** izateari uzten dio.

9-12 urte bitartekoak: **Auzo-lotsa** ematen die gurasoen jarrerak. Haserre daude, **amorratuta** banantzeko urratsa egin duenarekin. Gurasoak berradiskidetzen saiatuko da. Ohiturak aldatzen has daiteke, eta sentitzen duena somatizatzen: buruko mina, tripetakoa...

13-18 urte artekoak: Nerabeek erreferentzia **egonkorrak** behar dituzte, jokabide-ereduak moralaren aldetik, etikaren aldetik, hezkuntzaren aldetik... Erreferentzia **zehatzak** behar dituzte, haien alde ala kontra egiteko, baina zehatzak.

Nerabeek beren premiak zein diren zehazten lagundu behar dute gurasoek. Eta eurei entzuteko astia har dezatela. Behar dutenean gurasoen laguntza izatea.

Horiek horrela, banandutako gurasoen seme-alaba nerabeak **gehiegizko arduraren zamapean** sentitzen dira bat-batean, baliteke hori gertatzea. Eta depresiorako joera izan dezakete, eta euren burua **gutxietsi**. Oro har, aldi honetan bi eratara erreakzionatzen dute:

Gizabidezkoa ez den jarrera: ez-esaneko bihurtzen da, akabo arauak, lapurtzen has daiteke, drogara hurbiltzen, alkohola edaten...

Heldutasun goiztiarra: falta den gurasoaren rola hartzen du, eta haren ardurak. ■

ADOSTU.- Acordar. Concilier.

AHAL DEN NEURRIAN.- Ahal dela. *A ser posible.*
Dans la mesure du possible.

AHALIK ETA ADOSTASUN HANDIENAZ KUDEATU.-

Gestionar lo más consensuadamente posible.

Gérer avec un accord le plus large possible.

AIENE.- Lamento. Lamentation.

AINZAT HARTU.- *Tener en cuenta.* Prendre en considération.

AMORRATU.- *Enrabiado/a.* Enragé/e.

ARDURATSU.- *Responsable.* Responsable.

ARRAZOIAK ARRAZOI.- *A pesar de las razones, sean las que fueren.* Malgré les raisons quelles qui soient.

ATZERA.- Berriro. *De nuevo.* De nouveau.

AUZO-LOTSA.- *Vergüenza ajena.* Honte d'autrui.

BARETU.- *Apaciguar.* Calmer.

BIRAO.- *Insulto.* Insulte.

BITARTEKARITZA.- *Mediación, conciliación.* Médiation.

EGINGO DIOTE AURRE.- *Afrontarán.* Affronteront.

EGONKOR.- *Estable.* Stable.

EPAILE.- Juez. Juge.

ESANEKO.- *Obediente.* Obéissant/e.

EZKONTIDE OHI.- *Ex-cónyuge.* Ancien/enne conjoint/e.

EZTABAIDA SUTSU.- *Discusión acalorada.* Discussion passionnée.

GAIZKI ESAKA.- *Maldiciendo.* Maudissant.

GEHIGIZKO ARDURAREN ZAMAPEAN.- *Bajo el peso de la responsabilidad excesiva.* Sous le poids d'une responsabilité excessive.

GIZABIDEZKO.- *Respetuosola, social.* Respectueux/euse.

GUTXIENEOARI EUTSI.- *Mantener lo mínimo.* Tenir, maintenir le minimum.

GUTXIETSI.- *Menospreciar.* Sous-estimer.

HAUSTURAREN AURRETIK.- *Antes de la ruptura.* Avant la rupture.

HELDUTASUN GOIZTIAR.- *Madurez precoz.* Maturité précoce.

HUTSAL.- *Superficial.* Superficiel/elle.

IRABAZIZIKO ONDARE.- *Bien ganancial.* Acquêt.

MAITEKORREGI.- *Con demasiado cariño.* Trop amoureux/euse.

MAIZ.- Askotan. *Frecuentemente.* Souvent.

MINTZE HUTSAGATIK.- *Con la sola intención de dañar.*
Seulement pour faire du mal.

NORK BERE ALDETIK.- Cada cual por su lado.
Chacun/e par son chemin.

OKERRENETIK JOTA ERE.- *Aún en el peor de los casos.*
Même dans le pire des cas.

ONDORIO LATZ.- *Consecuencia grave.* Effet sévère.

ONURAGARRI.- *Provechoso/a.* Profitable.

PARTEKATU.- *Repartir.* Partager.

PROBESTU.- *Aprovechar.* Profiter de.

SAIHESTU.- *Ekidin.* Evitar. Éviter.

SALTSATU.- *Enredar.* Brouiller.

SUNTSITU.- *Destruir.* Détruire.

TALKA EGIN.- *Colisionar.* Entrer en collision.

TUPUSTEAN.- *Bat-batean.* *De repente.* Soudain.

ZEHATZ.- *Concreto/a.* Concret/ète.

ZENTUZKO JARRERA.- *Comportamiento de sentido común.*
Conduite juste.

ZURRUNEGI.- *De una manera demasiado estricta.* Trop strict/e.

Margarita Lorenz:

"Ez nago ados jendea erraz dibortziatzen dela esaten dutenekin"

② Legea ongi ezagutu eta urtetan banantze eta dibortzio-kasuak eraman dituen abokatu batengana jo dugu, iritzi eske, informazioa zuzenean jaso nahian. Hona hemen adituak esan diguna.

HABE.- Oro har, zer da dibortzioaren legearen erreforma honetan azpimarragarria iruditu zaizuna?

MARGARITA LORENZ.- Lege honek, besteak beste, arautu egin nahi izan du sexu bereko pertsonen arteko egoera berria eta hainbat aldaketa ere ekarri ditu dibortzioan: dibortziateko arrazoiak eman behar ez izatea edota bananduta egon behar ez izatea, esaterako. Garrantzi handiagoa ematen zaio norbanakoaren borondatearen autonomiari.

Horrezaz gain, erreformak sexu bereko pertsonen arteko egoera berria ere jaso eta arautzen du, sexu desberdineko pertsonen arteko ezkontzek dituzten eskubideekin parekatuz.

H.- Zer da zuregana dibortziatu nahi duela esanez datorrenari ematen diozun lehenengo azalpena?

M. L.- Nik beren intimitatearen berri ez dudala jakin nahi adierazten diet, gaur egun ez baita beharrezkoa. Beti esaten diot datorrenari nik ez dudala jendea animatzen banantzera, ezta ezkontzera ere. Abokatuon funtzioa izatezko egoerak arautzea da eta ondorioz, eskubide bihurtzea. Lehenengo galdera izaten da ea pertsona hori benetan erabat ziur dagoen emango duen urratsarekin. Hori norberaren erabakia denez, oso ongi pentsatuta eduki behar baita eta garbi izan behar da baietz, banandu edo dibortziatu egin nahi duela.

H.- Izango da zuregana aholku bila datorrenik, ezta?

M. L.- Hala da, bai. Eta askotan barrua husteraz datoz asko. Jendea aitortzera joaten ez denez geroztik, askotan gertatzen zaion guztia kontatzera dator abokatuarenera. Edozein modutan, esaten badidate garbi daukatela, badaramatela, esaterako, urte bete bananduta, orduan azaltzen diet bi aukera dauzkate-la: bata, zuzenean dibortziora jotzea eta beraz, **indarrik gabe utziko** litzatekeela **ezkontza-lotura**; bigarrena, banantzea. Zein da bien arteko aldea? Pertsona bat judizialki banantzen bada eta hainbat denbora pasa ondoren bikoteak elkar ikusten jarraitzen badu eta **damutzen** bada, prozesua **itzulgarria** da. Biak ados badaude, eska dakioke epaitegiari indarrik gabe utz dezala banaketa. Badago, halere, itzulgarria ez den gai bat, ondasunena, hain zuzen ere. Bikote bat banantzen denean, **irabazpideko sozietatea desegin** egiten da, baina ondoren egin daiteke **kitapena** eta orduan erabaki daiteke nola banatu komunean dituen ondasunak. Bananduta daudenean ez dago bata besteari ondasunak lotzeko aukerarik. Eta nahiz eta ordu-rako **ondasun-banantzea** egina izan, beti daude bienak diren gauzak eta askotan horiekin sortzen dira liskarrak: hozkailua oparitu egin zidatela edota izeba batek eman zidan oparia nahi dudala... Nik beti esan ohi dut ondasun materialak horixe dire-la, materialak eta ez duela merezi borroka egitea margolan edota adreilu batengatik, horrek ez duela barruko satisfaziorik lortzen. Baina, sentimenduek huts egiten dutenean, horrelako alferrikako borrokekin erasotzen dute elkar.

H.- Sumatu al duzu zuk legearen aldaketaz geroztik jende gehiago etorri izana dibortziazteraz?

M. L.- Nik ez dut ikusten jendeak dibortziazterako erabakia aise-ago hartzen duenik prozedura arindu delako. Oso erabaki zaila da eta azkarrago bihurtu izanak zenbaitetan beldurtu egiten du pertsona. Banantzeak aukera gehiago eskaintzen du berrirori ere atzera jotzeko, nahiz eta normalean egoera hauetan bikotekide batek dibortziazterako erabakia oso garbi izaten duen. Bera izaten da ondoen jasaten duena. Besteari, berriz, egoera txarrean dagoenez, dibortziaztea oso jauzi handia iruditzen zaio, konponbiderako aukerarik eskaintzen ez duena. Nire lan-esperien-tzia luzean behin bakarrik gertatu zait bikote batek atzera egitea. Horrek esan nahi du pausua ematerako ondo pentsatuta daukatela. Askotan entzuten dut esaten kalean jendea oso erraz dibortziazten dela, baina ez nator bat. Urrats hori ematen denerako bikotekideetako batek denbora luze darama sufrizten. Egia da, bestalde, lehenengo aldiz datozenean oso une txarra izaten dela, negar batean eta benetan gaizki sentituz. Nik esaten diet une horiek direla zailenak eta banandu ondoren, sei hilabete beranduago, askoz hobeto egongo direla. Deitzeko esaten diet, kontatzeko nola dauden. Arrazoi nuela esateko deitu izan didate askok.

H.- Zein da zure bezeroei ematen diezun aholkurik ohi-koena?

M. L.- Beti esaten diet eta ez naiz aspertzen, gainera, tartean seme-alabak daudenean, berdin da zein adinetakoak diren, ez dutela gaizkiesaka aritu behar, bikotekideari buruzko gauza txarrak esanez. Inoiz ez. Esan, esaten didate betetzen dutela. Baina, nik uste dut benetan gutxitan gertatzen dela. Kontuan izan behar dugu egoera berrira egokitu behar dutela seme-ala-

bek eta oso garrantzitsua dela bi erreferentziak edukitzea. Badirudi bietako bat ezabatu nahian dabilela bestea. Mahai bati hanka bat kenduz gero, herren gelditzen bada, gurasoekin beste hainbeste gertatzen da. Seme-alabek biak behar dituzte, biekin izan behar dute harremana, beren eskubidea baita. Oso ohikoa da gurasoek seme-alabak erabiltzea bikotekidea zigortzeko: "Ez al didazu ordaindu? Bada, ez dizut haurra ikus-ten utziko..." eta antzekoak.

H.- Zein da gogoratzen duzun egoerarik gogorrena?

M. L.- Lanean hasi berritan gertatu zitzaidan. Senarra etxetik aterarazi behar izan zuten, ez zuelako alde egin nahi. Alkoholismo eta ludopatía-arazoak zituen pertsona honek. Genero-indarkeriari buruz hitz egiten ez zen garai batean gertatu zen. Bederatzigarren solairuan bizi ziren, oso terraza handia zuen pisu batean eta etxeko altzari guztiak kalera botatzen hasi zen gizona. Emaztea, bitartean, 4 eta 6 urteko haurrekin, erabat izututa, kalean, etxeko altzariak nola erortzen ziren ikus-ten... oso egoera **bortitza** iruditu zitzaidan.

H.- Eskatu al dizu inoiz bezeroen batek bikotekideari ahalik eta diru gehien ateratzea?

M. L.- Horrela esanda, zuzenean, ez. Baina zeharka gertatu zait. Izan nuen kasu batean, nik ordezkatzan nuen aldeak ez zuen bakerik nahi, eztabaida nahi zuen. Beste aldeko abokatuarekin hitz egitera joan nintzenean, ezusteko handia hartu nuen, pentsatzen baitzuen bazegoela egoera konpontzerik eta bi per-sona horiek benetan elkarrekin bizitzeko moduan zeudela. Altzarien inguruan egin genizkien eskari guztiei amore eman zieten eta nire bezeroari ados geundela esan nionean, ez zen konformatu eta beste abokatuaren alde nengoela **leporatu** zidan, gainera. Orduan adierazi nion funtsezkoa zela nigan konfiantza izatea eta hala ez bazen, hobe zela beste abokatu bat aukeratzea. Eta halaxe egin zuen.■

BORTITZ.- *Violento/a. Violent/e.*

DAMUTU.- *Arrepentirse. Se repentir.*

DESEGIN.- *Disolver. Dissoudre.*

EZKONTZA-LOTURA.- *Vínculo matrimonial.*

Lien matrimonial.

INDARRIK GABE UTZI.- *Dejar sin efecto. Invalidar.*

IRABAZPIDEKO SOZIETATEA.- *Sociedad de gananciales.*

Société d'acquêts.

ITZULGARRI.- *Reversible. Réversible.*

KITAPEN.- *Liquidación. Liquidation.*

LEPORATU.- *Responsabilizar. Imputer.*

ONDASUN-BANANTZEA.- *Separación de bienes.*

Séparation de biens.

Zenbat buru, hainbat aburu

1B Segidan, dibortzioaren gainean hainbat pertsonak duten iritzia irakurri ahal izango duzu. Lot ezazu nor bere testuarekin, kontuan hartuz nork esaten duen zer eta aurreko orrialde-
etan jaso duzun informazioa.

PERTSONA

- 1.- Sei urteko haurra •
- 2.- Hirurogeita hamar urteko emakumea, oso elizkoia eta etxetik kanpo lan egin ez duena •
- 3.- Gaur egungo emakume gaztea, etxetik kanpo egun osoko lana duena •
- 4.- Dibortzio eta banantze kontuetan eskarmentu handia duen abokatua •
- 5.- Banandu berria den pertsona •
- 6.- Dibortzioaren aurka dagoen pertsona •
- 7.- Bikotearekin gustura ez, baina banatzeko pausua emateko beldurrez dagoen pertsona •

IRITZIA

- A.- Hasieran oso latza egin zitzaidan, baina orain hobeto nago
- B.- Gustura ez banengo, banandu egingo nintzateke, ez baitaukat diru-arazorik
- C.- Biak berriz ere elkarrekin bizi zirela amets egin nuen atzo
- D.- Ezkontza bizitza osorako konpromisoa da
- E.- Egoera latzak saihestu eta ondo pentsatu behar da dena edozein erabaki hartu baino lehen
- F.- Zer egingo dut nik gero? Jakingo al dut bera gabe aurrera egiten?
- G.- Gure garaian ez ginen hain erraz banantzen. Gaur egun, berriz, edozein txorakeria da aitzakia horretarako

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

Orain, zeure iritzia jakin nahi dugu. Idatz ezazu bospasei lerrotan dibortzio-legearen erreformaren gaineko iritzia.

Nahi izatera, guri bidali eta argitara emango dugu. Gure helbideak: HADE aldizkaria, Vitoria-Gasteiz kalea, 3, 5. solairua, 20018 Donostia

18 **S**ail honetako gonbidatu guztiei, euskara ikasten aritu direnean bizi izandako hainbat konturi buruzko galderak egiten dizkiegu, denei berberak. Zuetako asko bezalaxe, euskaldun berriak izanik erantzun digutena interesgarria gertatuko zaizuelakoan.

Stijn Callens

Nire izena Stijn da. Orain dela 47 urte jaio nintzen Flandesen. Txikitatik edozein hizkuntza miragarria iruditu zait, altxorra, eta batzuetan botika magikoa errealitatearen aurka defendatzeko (idatzi nituen bai istorioak, bai poemak). Baina, beste aldetik nire ama-hizkuntzak lotsa ematen zidan, ez zelako 'frantsesa' eta, gainera, 'nederlandera batua' ere ez. Hizkuntzek inoiz ez naute bakean utzi. Eskolan mendeak pasa ditut latin eta greko klasikoa ikasten. Hamar urte, gutxi gorabehera, daramatzat Euskal Herrian nire bikotekidearengatik eta semearengatik. Orain arte ingeleseko klaseak eman ditut. Baina, nahiago nuke gizarte-lana. Dena den, zaila da sektore horretan lanpostua lortzea (gutxienez Gipuzkoan). Berrito sentitzen dut hizkuntzaren 'pisua': "zuk ez daukazu EGA-rik, ez da?" esaten didate.

1. Zein da zure ama-hizkuntza?
Nederlandera.

2. Noiz, non eta nola hasi zinen euskara ikasten?
Orain dela 6 urte benetan ikasten hasi nintzen Tolosako Euskaltegian. Baina, lehen dastatu nuen zerbait. Ez nintzen guztiz hasberria.

3. Zein izan zen hizkuntzak ikasten hasteko arrazoi nagusia?
Jakin-mina eta lotsa.

4. Zer izan da zuretzat errazena eta zer zailena euskara ikasteko garaian?
Ez dago ezer erraza euskaraz. Agian, hiztegia menperatzea da gogorrena, eta deklinabidea ere bai.

5. Ikasi al duzu beste hizkuntzarik?
Euskara zortzigarrena da (sentitzen dut).

6. Hainbeste hizkuntza jakiteak lagundu al dizu euskara ikasteko garaian?
Garrantzitsuena da ikasi nahi duzun hizkuntza zure ama-hizkuntza bezalakoa izatea nahi duzun ala ez. Gogoia ere garrantzizkoa da.

7. Zer egin nahiko zenuke euskaraz, edo zer egiten duzu: irakurri, hitz egin...?
Momentu honetan garrantzitsuena da irakurri ahal izatea eta

(nire semea) ulertzea. Dudarik gabe, jendearekin euskaraz arin komunikatzea izugarria izango litzateke.

8. Nolako hizkuntza iruditzen zaizu euskara: polita, musikala, gogorra...?

Gero eta politagoa. Baina, zerbait tradizionala, klasikoa, historikoa ikasten hasten zarenean, entzuten, irakurtzen... —adibidez, kantu gregorianoa, Shakespeare-ren tragedia— ez zara horien edertasun osoa jasotzen hasten hasieratik, baina mailaz maila bazoaz, gero eta gehiago jasotzen duzu edertasun hori.

9. Erraz pasatzen al zara ama-hizkuntzatik euskarara?
Ez dut uste benetan euskaraz hitz egiten dudarik. Bi hizkuntzetan dudana maila oso desberdina da, baina ez da hain zaila pasatzea.

10. Zer egiten duzu zeure kabuz euskara lantzeko?
Orain dela hiru urte euskaltegira joateari utzi nion. Itzuli egin beharko nuke.

11. Nork edo zerk lagundu dizu gehien euskara ikasteko garaian: komunikabideek, irakasleek, lagunek...?
Nire ahaleginak eta eskaini diodan denborak.

12. Zer esango zenioke jendeari euskara ikasten animatzeko?
Nire arrazoiak nahiko pertsonalak dira. Ezin ditut guztiak aire-ratu. Dena den, merezi du aniztasuna errespetatzea eta mantentzea, bizitzaren axioma delako. ■

Julen Madina:

"Ezaguna izateak

lotsa ematen dit"

2 San Fermin jaiak gertu ditugun garai Shonetan eta Rafael Huerta eskultorearen lanaren inguruan sortutako **ika-mika** tartean dela, Julen Madina korrikalari eta irakasle hernaniarra gonbidatu nahi izan dugu gurera. lazko harrapaketaren ondorengo bere lehen entzierro garrantzitsua izan dugu hizpide, besteak beste. Erne, Suziria botako dugu eta!

Argazkia: Karlos Bueno

HABE.- Bukatu berria da ETB2 katean "El conquistador del fin del mundo" saioa. Zein da esperientziari jarriko zeniokeen nota?

JULEN MADINA.- Niri iruditzen zait esperientzia pertsonal bezala oso interesgarria eta aberasgarria izan dela, beraz, nota altua jarriko nioke. Azken batean, egoera arrunt batean ez dugu jartzen geure burua **muturreko** egoeran eta saio honetan, behintzat, saiatu dira gu mugan jartzen. Ez dakit noraino iritsi garen, baina ezagutzen nituen egoeretara baino urrunago, behintzat, bai. Betiko zalantzak azaleratu dira: zer nolako erreakzioa izango duzun gosea, nekea edo hotzaren aurrean. Eta **norberaren jarrera**, zu nola aldatuko zaren edo nolako erreakzioa izango duzun. Arlo horri dagokionez, pozik nago, gai izan bainaiz neure burua kontrolatzeko, nahiko erreakzio moderatuak izan ditut, hori baitzen nire "lana" saio honetan. Nire emozioak kontrolatu behar nituen, **taldekideek ez beza-**

la. Izan ere, nik haien buru izan behar nuen. Beraz, zenbat eta buru hotzagoa eduki edo emozioak kontrolpean eduki, orduan eta hobeto egiten nuen nire lana. **Alde** horretatik, oso ondo. Saioa bera oso interesgarria izan dela uste dut, arrakastatsua izan da eta jendeari gustatu egin zaio. Jakina, guk, **partaide-ok**, askoz ere gauza gehiago ikusi ditugu. Kanpotik ikusita, halere, eta hainbat gauza kenduta (**madarikazioak**, esaterako) jendeak komentatu dit harrapatuta egon dela saioarekin.

H.- Entzun genizun esaten telebistan erakutsi duten zure irudia jendeari gehiago gustatu zaiola **aurrez zeukana baino**. Zer uste duzu zuk ikusi duela zuegan jendeak?

J. M.- Bai, hala da. Nik aspaldi ikasi nuen jendea ezagutzeko ez dela nahikoa kanpotik aztertu eta irudi bat **eraikitzea**. Egia da lehenengo inpresioak asko esan nahi duela, baina saiatzen naiz lehenengo hori gordetzen eta itxaron egiten dut baieztatzen

den ala ez ikusi arte. Gai naiz lehenengo inpresioa txarra izan bada, gerora zuzentzeko, ez dut inor hasieratik **epaitzen**, askotan sartu baitut hanka horrela jokatzeko. Nirekin ere horrelako zerbait gertatu dela uste dut. Nire jarrera edo itxurarengatik, ez dakit zergatik, hainbatek nire irudi bat eraiki du, niri buruzko iritzi **jakin** bat, ni ezagutu gabe. Saio honen bidez, uste dut zenbaitek beste gauza batzuk ikusi dituztela nigan: nire jarrera, eguneroko gertaeretan nola jokatzeko nuen... Eta ni horrelakoa naiz, normalean horrela jokatzeko.

H.- Joango al zinateke Patagoniara oporretan?

J. M.- Bai eta gehiago esango dizut, saioaren inguruan geratu zaidan **arantza** bakarria denbora hobeto **ez antolatu izana** da. Jakin izan banu saioa nondik nora joango zen, beste modu batean antolatuko nukeen eta aste bat edo hamar egun gehiago hartuko nituzkeen lurralde hura ezagutzeko.

H.- Zer nahiago duzu, *el conquistador* saioaren antzeko- etan parte hartzea, entzierroen komentaria-lanak, ber- tan korrika egitea, irakastea... aukera ezazu bat

J. M.- Ni, **lehenik eta behin**, irakasle naiz eta nire lana maite dut. Nik egiten ditudan gauza guztiek irakaskuntzarekin dute zerikusia, **mahainguruetan** edo **solaskide**-lanetan aritzen naizenean, gai horren inguruan hitz egiten dut gustuen, nire arloa delako. Niri heztea gustatzen zait. **Gorputz-heziketari** buruzko eskolak ematen ditudanean, edo beste edozein unetan, arlo berean mugitzen naiz. Horixe da nire **zaletasuna** eta lanbide bihurtu dut, gainera. Nekatu ere egiten naiz. Baina, egia da denbora daukadanean ere ez dudala atsedenik hartzen. Esaterako, etxera iristen naizenean muskulazio, anatomia... gai tekniko horien inguruko liburu eta aldizkariak irakurtzen ditut. Eta tarteak dudanean, berriz, **hegan** edo dantza egitea gustatzen zait, aspalditik baitut gustuko azken hau. Dantza latinoak menperatzen dut: bachata, merengea, boleroak, vals... nire emaztea kubatarra da, dantzari profesionala izandakoa eta dantzatzen ezagutu nuen hemen, Euskal Herrian. Hegan egitea ere oso gustuko dut, garai batean parakaidismoa egiten nuen eta. Gaur egun, parapentea errazagoa gertatzen zait. **Antolaketa** handiagoa eskatzen zidan parakaidismoak: Pauera joaten nintzen **asteburuetan**. Garestia ere bazen eta azkenean, utzi egin nuen, dirua ez baitzait denetarako iristen.

H.- Maila pertsonalean ere konkistatzailetzat al duzu zeure burua?

J. M.- Moldatzen naiz. Nire bizitzan zehar harreman dezente izan ditut. Baina, ez dut neure burua konkistatzaile baten parean ikusten. Gainera, ezaguna izateak lotsa ematen dit, jendea hurbiltzen zaidanean, tabernan, esaterako, **aztoratu** egiten naiz. Baina, era berean, uste dut horrelako egoerak ziklikoak direla eta gaur goian bazaude ere, bihar behean egon zaitezkeela, beraz... ez dizkiot buelta gehiegi ematen gaiari. Gauzek modu naturalean gertatu behar dute eta ezin dira **behartu**. Nahiago dut modu apalean jokatu eta **ospea** handitzen bada, **berezkoa** izango da eta ea dirua ere ekartzen didan!

"San Joan jaietan San Ferminak dauzkatzak buruan"

H.- Zer egin behar duzu aurtengo San Joan jaietan zure herrian, Hernanin? Nola pasako dituzu festak?

J. M.- Askok maite ditudan jaiak dira San Joanak eta gaztetan asko eta oso modu bizian bizi izan nituen: zezenak, sokamuturra, **azeri-dantza** (askotan hartu dut parte)... Baina, gaur egun ezberdina da, San Ferminak gertu daude eta.

ALDE.- Alderdia. *Punto de vista.* Aspect.
ANTOLAKETA.- Organización. Organisation.
ARANTZA.- Espina. Épine.
ASTEBURU.- Fin de semana. Week-end.
AZERI-DANTZA.- El baile del zorro.
La danse du renard.

AZTORATU.- Zoratu. Turbarse. Se troubler.
BEHARTU.- Obligar. Forcer.
BEREZKO.- Natural. Spontané/e.
BUKATU BERRI.- Recién finalizado/a. Frais fini/e.
EPAITU.- Juzgar. Juger.
ERAIKI.- Construir, hacerse (una imagen de alguien).
Se faire une image de quelqu'un/e.
EZ ANTOLATU IZANA.- Antolatu ez izana. El no haber organizado. Ne pas avoir organisé.
EZ BEZALA.- A diferencia de. D'une autre manière.
GORPUTZ-HEZIKETA.- Educación Física. Éducation Physique.
HEGAN.- Volar. Voler.
IKA-MIKA.- Eztabaida. Polémica. Dispute.
JAKIN.- Zehatza. Concreto/a. Précis/e.
LEHENIK ETA BEHIN.- Antes de nada. Avant tout.
MADARIKAZIO.- Maldición. Malédiction.
MAHAINGURU.- Mesa redonda. Colloque.
MUTURREKO.- Extremo/a. Extrême.
NORBERAREN JARRERA.- Conducta personal, individual.
Conduite personnelle.
OSPE.- Sona. Fama. Renom.
PARTAIDEOK.- Nosotros/as los/as participantes.
Nous qui prenons part.
SOLASKIDE.- Contertulio/a. Membre d'une colloque.
TALDEKIDE.- Compañero/a del grupo. Membre de groupe.
ZALETASUN.- Afición. Afizioa. Goût.
ZUGAN.- Zuregan. En ti. En toi.

26a Elkarrizketa Elk

Ordurako prestatzen hasita nago eta ondorioz, ez neska-konturik, ez edaririk... Atera ateratzen naiz, buelta bat ematen dut, baina... jende asko etortzen zait, askotan mozkortuta, eta ez naiz eroso sentitzen. Horregatik, nahiago dut etxean afariren bat antolatu, adibidez. Gainera, askotan, lan egitea egokitzten zait garai horretan. Unibertsitatean ari naiz lanean eta gogorra da zazpietan jaiki, sokamuturrean parte hartu eta gero lanera joatea. Orain beste era batera bizi ditut jaiak eta, haurrarekin ateratzen naiz, azeri-dantza zertan den erakusten diot ea **zaletasuna pizten** zaion, esaterako. Baina, burua San Ferminetan daukat.

H.- Hasita al zaude prestatzen? Zer egiten duzu? Eta zer ez?

J. M.- Aspalditik hasi nintzen. Ezin dut inprobisatu eta joan den urteko **harrapaketa**ren ondorioz, oso tratatuta neukan gorputza. Fisikoki osatuta nago. Baina, **zauriek** ondorioak ekarri dizkirate, egur handia jaso zuen nire gorputzak. Dena berreskuratu behar izan dut: abiadura, **malgutasuna**... Zama gehiago ere baneukan, **giharrak** gehiago kargatzen zitzaizkidan, estiramendu gehiago egin behar izan ditut. **Errorrka** izugarria izan da niretzat hori guztia gairiditzea. Hala ere, banekien gai nintzela aurre egiteko eta beldurra kontrolatzeko. Orain askoz ere arinago sentitzen naiz, askoz ere azkarrago eta fisikoki hobeto. Ilusio handiz nago.

H.- Nola ikusten duzu zure aurtengo partehartzea San Ferminetako entzierroan?

J. M.- Aurtengoa berezia izango da. Batetik, iazko harrapaketa, bestetik, telebista-saioa egon da tartean. Rafael Huertaren eskulturaren inguruan ere hika-mika sortu da... gorpila handitu egin da, berez. Horrek guztiak egonezina sortzen dit, nahiz eta oso lagun onak ditudan Iruñean eta neure burua oso babestuta sentitzen dudana. Lehenik eta behin, entzierroarengatik eta ondoren, jendearen **esamesengatik**. **Nekagarria** da beti polemikaren barruan egotea. Udazkenean Iruñean entzierroari eskainita jarriko duten eskulturaren gainean, esaterako, kazetariak etorri zaizkit **galdezka** eta nik ez dut ezer esan nahi izan, edozer esanda ere, bestela agertzen baita komunikabideetan. Horregatik, nahiago dut ez ezer esan eta horrela ez dago

arazorik. Saiatzen naiz horrelakoetan ez sartzen, baina sartu egiten naute. Dena dela, lehenengo entzierroa iritsi arteko **ezinegona** daukat, baina hori betiko erronka da eta gairiditu beharrekoa.

H.- Web orria (www.julenmadina-sanfermin.com) ere baduzu. Azaliguzu, modu laburrean, bertan duzun eskaintza.

J. M.- Ideia sortu zen lagun amerikar batzuek komentatu zidatenean aukera hori polita zela jendeari entzierroetan korrika egiten irakasteko. Baina, oso kritika **zorrotzak** jaso nituen web orria martxan jarri nuenean, aurka zeudenek esaten baitzuten ezin zaiola inori erakutsi entzierroan korrika egiten. Neurri batean neu ere ados nago, oso lan zaila da barruan eduki behar duzun zerbait delako. Ezin da, hala ere, ukatu hainbat kontu irakats daitezkeela; esaterako, nolakoa den ibilbidea, nolako arazoekin egingo dugun topo, nolako jarrera izan behar dugun eta gainera, prestaketa fisiko egokia eginez gero, edonork ikusiko du bere burua beste era batera, **ezagutu aurretik** baino askoz hobeto, ziur. Horrek ez du esan nahi pertsona horrek entzierro ona egingo duenik, meloiekin ere hala gertatzen da, irekitzen dituzun arte ez dakizu zer dagoen barruan. Beldurraren aurrean eta batez ere entzierroan, gauza asko kontrolatu behar dituzu eta benetan lan zaila da. Burua ere prestatu egin behar da, beldurraren aurrean. Beste herri batzuetako entzierroetan parte har daiteke, prestaketa-moduan, zezen txikiekin nola moldatzen garen ikusiz eta abar.

H.- Nolako idatziak jasotzen dituzu zure web orriaren bidez?

J. M.- Askok idazten didate eta tartean zenbaitek galdetu didate ea prest egongo nintzatekeen erakusteko. Baina, nik beti esaten diet ondo pentsatzeko, badirela beste entzierro batzuk, errazagoak, eta benetan ikasi nahi badute, **hobe luketela** hortik hastera. Bide honetatik beste hainbat mezu interesgarri ere etorri zaizkit eta beraz, pozik nago. Iaz, *Trigueño* zezenak harripatu ondoren etxera iritsi nintzenean, 500 mezutik gora neuzkan erantzuteko eta **banan-banan** erantzun nituen denak. ■

BANAN-BANAN. - *Individualmente.* Individuellement.

ERRONKA. - *Reto.* Défi.

ESAMESA. - *Cotilleo.* Dires.

EZAGUTU AURRETIK. - Ezagutu baino lehen.

Antes de conocer. Avant de connaître.

EZINEGON. - Egonezina. *Nerviosismo.* Impatience.

GALDEZKA. - *Preguntando.* En demandant.

GIHAR. - *Músculo.* Muscle.

HARRAPAKETA. - *Cogida, cornada.* Coup de corne.

HOBE LUKETELA. - *Sería preferible para ellos/as.*

Il serait mieux pour ils/elles.

IDATZI. - *Escrito.* Texte.

MALGUTASUN. - *Flexibilidad.* Flexibilité.

NEKAGARRI. - *Cansino/a.* Fatigant/e.

ZALETASUNA PIZTU. - *Zaletu.* Aficionarse. Prendre plaisir à.

ZAURI. - *Herida.* Lésion.

ZORROTZ. - *Severo/a.* Sévère/e.

Katrina urakanari gailendu zitzaion New Orleans

Testua (erredakzioan itzulia) eta argazkiak: Jesús Torquemada

3 **Sekulako** zortea izan zuen New Orleansek 2005eko abuztura bitartean. Nori **otu** ote zitzaion urez ingurutako zulo batean **eraikitzea** hiria? Karibeko urakanek gogor astindu izan dute maiz. Adibidez, 1915ean **kalteak** latzak izan ziren. Baina, hiriaren bizi-iraupena ez zen inoiz **kolokan egon**. *Katrina* urakana helduan, ordea, akabo **adur** ona! Eta akabo, ez haizeak New Orleans hiltzorian utzi zuelako, ez, *Katrinak* berekin zekartzan euriteek **uholdeak** sortu zituztelako baizik. Hiria babes-ten zuten dikeak hautsi egin ziren, eta auzo asko **urperatu**.

Hildakoak ez ziren horrenbeste ere izan; hasieran beldur ziren gehi-ago izango ote ziren: 10.000 edo. Baina, urak **bere onera egin** zuenean, jasotako **gorpuak** ez ziren 1.000 ere izan. Mingotsa zen, ordea, sentsazioa. Izan ere, kaltetutako gehientsuenak beltzak ziren, eta oso berandu iritsi zitzairen laguntza. Horregatik, zenbaitek arrazis-tatzat jo zituzten **agintariak**. Batzuetan bazirudien Afrikan gertatu zela **hondamendia**, eta ez munduko herrialderik boteretsuenean.

ADUR.- Zortea. Sort.

AGINTARI.- Mandataria/o. Chef.

BERE ONERA EGIN.- Bere onera etorri.
Volver a su ser, a lo que era inicialmente.

Revenir à son être.

ERAIKI.- Construir. Construire.

GORPU.- Hilotza. Cadáver. Cadavre.

HONDAMENDI.- Triskantza. Desastre.
Destruction.

KALTE.- Daño. *Préjudice, dommage.*

KOLOKAN EGON.- Tambalearse. *Être branlant.*

OTU.- Bururatu. *Ocurrirle (a alguien).*
Venir à l'esprit.

SEKULAKO.- Oso handia. *Gran.*
Fabuleux/euse, très grand/e.

U HOLDE.- *Inundación.* Inondation.

URPERATU.- Ur azpira joan. *Anegarse.* Se noyer.

● Bourbon Street, Auzo Frantziarraren bihotzean: auzorik bisitatuena turistek dagokienez.

Frantziarrek sortu zuten New Orleans, 1718an, kokagune ezin okerragotan. Portchartrain **aintzira** eta Mississippi ibaia, biak daude hiria bera baino gorago, eta horrek uholdeak izateko arriskua **areagotu** egiten du. Lauki itxurako hiri bat egin zuten frantziarrek, gaur egun Vieux Carré edo Auzo Frantziarra dena, Mississippi ertzean kaia duela.

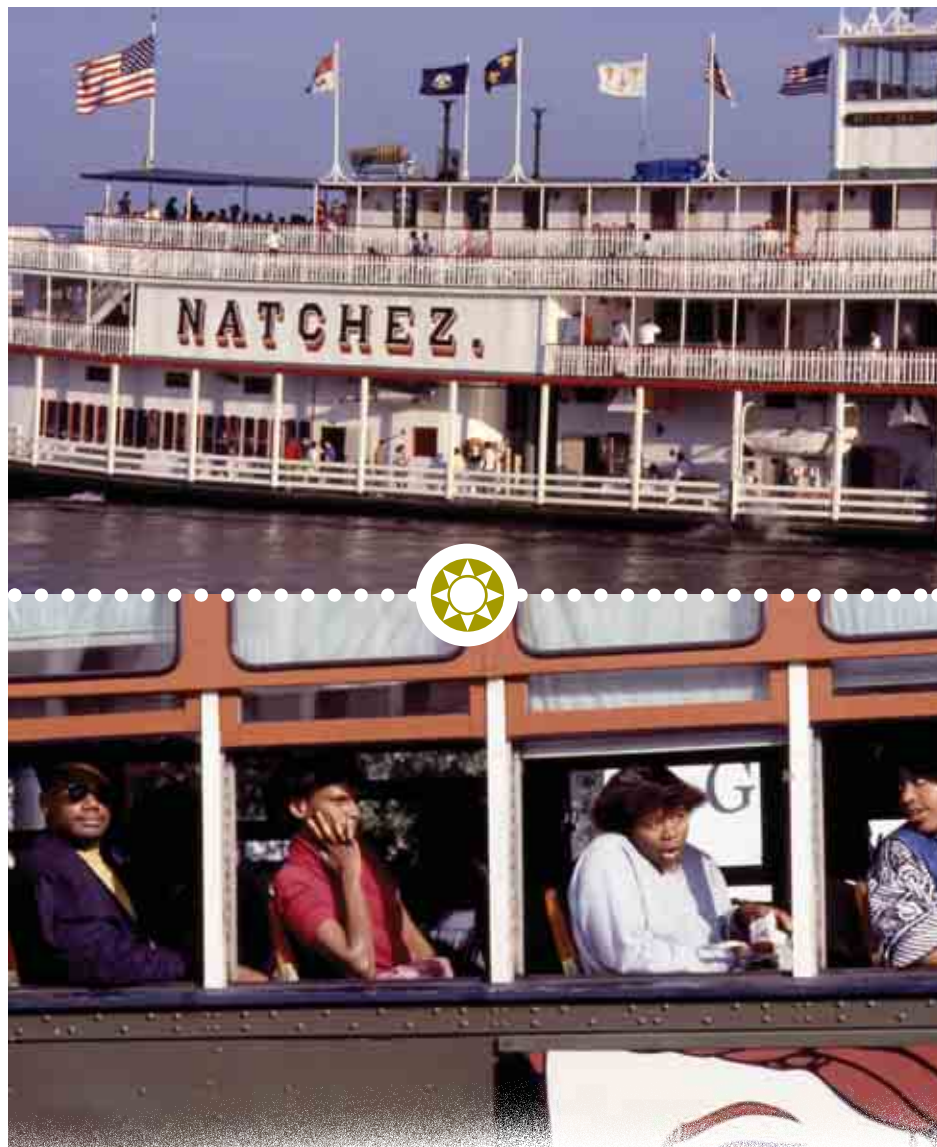
Esaten dutenez, Carlos III.a Espainiako erregeak apustu bat irabazi omen zion Frantziako Luis XV.a erregeari. Eta horregatik Frantziak 1762an Louisiana guztia eman zion Espainiari, New Orleans **barne**. Handik gutxira AEBek independentzia lortu zuten, jada ez ziren Erresuma Batuko kolonia. Nazio **sorberriarekin** komertzio-harremanetarako **kairik** garrantzizkoena bihurtu zen New Orleans. Eta 1801ean Espainiak itzuli egin zion Louisiana Frantziari. Handik bi urtera AEBek Napoleoni 15 bat milioi dolarretan erosi zioten Louisiana, eta erosleak negozio borobila egin zuen. Eta **antzeko** negozioa egin zuen handik urte gutxira Alaska Errusiari erosita.

Karriketako batzuen izenak (Chartres, Bourbon, Royal, Toulouse, Orleans, Dauphine) frantziar iraganaren lekuko dira. Baina, espainiarren garaiak dira eraikin historiko gehienak, San Luis Katedrala, adibidez. Karriken izenak kale-izkinetan daude jarrita Talaverako zeramikaz. Bada Loyola kale bat, eta izen bereko unibertsitate bat ere, San Ignazioren **ohoretan mestizaiaren eredu**.

New Orleansen oso kultura-**uztar-tze** interesgarria gertatu zen, han bizi baitziren elkarrekin Afrikatik **bortxaz eramandako** esklaboak, Louisianako indioak, administrazioako espainiar eta frantziar kolonialak, AEB sorberriko hiritarrak, Karibeko piratak eta adur bila joandako toki askotako hainbat abenturazale.

Mestizaia horrek eraginda sortu zen musika-iraultzarik handienetakoa: jazza. Historiak jazzaren **sehaskatzat** dauka New Orleans. Han jaio zen jazza, eta gero Chicagora heldu Mississippin **gora eginda**. Handik New Yorkera heldu zen gero, eta handik mundura zabaldu. New Orleanseko pertsonarik ezagunena ere jazz-musikaria da: Louis Armstrong tron-

☀️ "Natchez": itsaso-bapore hau eta beste batzuk Mississippi ibaian ibiltzen dira turistaz beteta.

☀️ Jendea trenean.

peta-jole handia. Musikari honek bere omenez estatua bat du hiri honetan, eta parke bat ere bai.

Beltzak egun existitzen ez den Congo Square auzoan biltzen ziren, eta danbor afrikarren erritmora abesten zuten. Zurien musika-banda militarretako hainbat instrumentu hartu zituzten, tronpetak, esaterako, eta horrek guztiak jazza ekarri zuen.

Jazza mestizaiaren ondorio da, eta baita Inauteria, Mardi Gras delakoa, ere. Sukaldaritza ere **oso bestelakoa** dute AEBetako gainontzeko platerekin konparatuta. Oso New Orleanskoa da, esaterako, *jambalaya* izeneko platera, paella gisako bat, pikantea.

*Katrina*ren ostean, New Orleans hilda zegoela zioten. **Egia esatera**, eta triskantza orain urtebete izan arren, zenbait auzo ez dira bere onera itzuli oraindik. Baina New Orleanseko arima, Auzo Frantziarra, salbu da, gainontzeko auzoak baino goraxeago dago eta. Hantxe daude hiriko eraikinak politenak, eta batez ere, hangoa da **olgeta-giroa**. Pittinka-pittinka, *Katrina* ahaztuta, New Orleansko jatetxerik eta tabernarik eza-gunenek, blues eta jazz musikaren gune sakratuek, atak ireki dituzte berriro: Pat O'Brien's, Maison Bourbon, Famous Door, Mahogany Hall eta Preservation Hall. Azken toki honetan jazzik tradizionalena jotzen dute, eta banda-jotzailea **batez beste** 70 urtetik gora dituzten kideez osatua dago.

☀ Jazz musika-bandak ugari dira New Orleans-en, eta horietako batzuk hurrez osatutakoak dira.

☀ Louis Armstrong, New Orleans-eko hiritar ezagunenaren omenezko estatua.

Strip teasea eskaintzen duten lokalak ere berriro abian dira. AEBetako beste hiriak baino beranduago joaten da lotara New Orleans. "Ez du sekula ixten" dio Johnny White tabernak, eta egia da, *Katrina* han zebilenean ere ez zuten itxi! *Katrina* gertatu aurretik, urtero 10 milioi turista joaten ziren dibertitzera. Ez dira guztiak **berehalakoan** itzuliko, baina Auzo Frantziarrak iraute duen bitartean New Orleans biziko da. ■

Uztailen jazz, jakina!

Getxoko Jazzaldia 30. urteurrena ospatuko du uztailaren 1etik 5era bitartean:

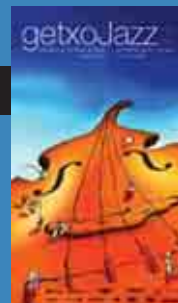
Eddie Palmieri & Afro-Caribbean Jazz All-Stars, Didier Lockwood-Cobham String Quartet edo Philip Catherine Triok joko dute.

Gasteizko Jazzaldia 2006 uztailaren 8tik 15era:

Arabar jazzaldia hainbat kontzertu eskusibo aurkeztuko ditu, hala nola Sonny Rollins "kolosoa"rena, edo Paco de Lucía Wynton Marsalisekin emango duena; azken honek, gainera, Gasteiz eskaintako suite bat estreinatuko du uda honetan.

Donostiako Jazzaldia 2006 uztailaren 21etik 26ra

New Orleanseko doinuak gurean bertan entzun nahi izatera aukera ezin hobea duzu aurtengo Jazzaldian, Donostiara baita John Crow (Dr. John), David Barard, Herman Ernest, John Fohl. New Orleanseko musika askotarikoaren enbaxadore nagusia da Dr. John: soul, blues, jazz eta cajun estiloak menderatzen ditu. Arrazoi osoz esan dezake, Louis Armstrong eta Fats Dominoekin batera, New Orleanseko ahotsik ezagunenetakoa dela. Modu ikusgarrian nahasten dira hiri hartan, afrikarren, indiar amerikarren eta kreolen eragin musikalak. Ezinezkoa da sorgor geratzea halako soinu erauntsiaren aurrean eta entzuleari oso zaila gertatzen zaio dantzan hasteko gogoari eustea. Dibertsioa eta kalitateko musika kontrajarriak ez dauden kontzertu horietako bat da, areago oraindik, ezingo litzateke ulertu elkarrekin joango ez balira.

AINZIRA.- Lakua. *Lago.* Lac.

ANTZEKO.- Berdintsua. *Similar.* Pareil.

AREAGOTU.- Gehitu. *Aumentar.* Accentuer.

BARNE.- Inclusive. *Compris, inclus.*

BATEZ BESTE.- Promedio. *Moyenne.*

BEREHALAKOAN.- Segituan. *Al instante.* Tout de suite.

BORTXAZ ERAMAN.- Llevar a la fuerza.

Aller à contre-cœur.

EGIA ESATERA.- A decir verdad.

À vrai dire.

GORA EGIN.- Gora zuzendu. *Dirigirse hacia arriba.* Aller vers le haut.

KAI.- Portua. *Puerto marítimo.*

Port de mer.

KARRIKA.- Kalea. *Calle.* Quartier.

OHORETAN.- Omenez. *En memoria de.*

À l'honneur de.

OLGETA-GIRO.- Ambiente festivo.

Ambiance de fête.

OSO BESTELAKO.- Desberdina guztiz.

Totalmente diferente. Très différent.

SEHASKA.- Cuna. *Berceau.*

SORBERRI.- Recién nacido/a.

Nouveau/elle née.

UZTARTU.- Ensamblar. *Assembler.*

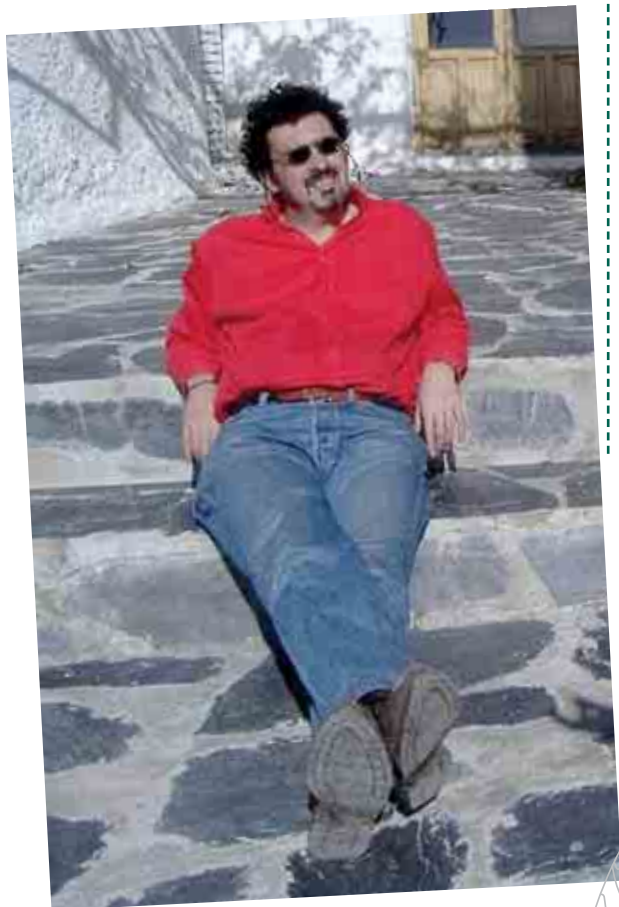
Ipuin-lehiaketa Bartzelonako Euskal Etxearen eskutik

1B Euskal Herritik kanpo gertatzen diren berriak ekartzen ditugu tarte honetara. Oraingoan, Bartzelonako Euskal Etxeak antolatu berri duen ipuin-lehiaketan garaile suertatu den lana eskaini nahi izan dizugu.

Lehiaketak bi maila aurreikusi zituen: bata euskara-ikasle guztiei zuzenduta zegoen eta bestea irekia zen, edonork parte hartzeko modukoa. Guztira 13 lan aurkeztu ziren eta horietako 9 euskara-ikasle-enak.

Epaimahaia maiatzean bildu ondoren, sari bat eman eta bestea hutsik uztea erabaki zuen. Saria euskara-ikasleei zegokion atalari eman zitzaion eta irabazlea Juan Carlos Herrera Montero izan zen, Madrileko Euskal Etxeko ikaslea, hain zuzen ere. 1B mailan ari den ikaslea dugu hau eta segidan irakurriko duzuna, saritutako ipuina da.

Itsasoaren hondoan

Semea. Ilusioa.

Itsasontzi hori herriko eliza baino handiagoa dela esaten dute, eta ibarrean bizi den jende guztia eraman lezakeela –Umea horrela hitz egiten ari zen bitartean, bere lagun hoberenak ahoa zabalik begiratzen zion.– Bidaia luze luzea izango dela aitak esan dit, eta agian baleak ikus daitezkeela eta ezetz asmatu! izotzeko zati itzelak, ontzi baino altuagoak, ur gainean ibili ohi dira.

Hau zortea! –esan zuen lagunak, ahoa gero eta zabalagoa, ontzi barruan abentura zirraragarriak imajinatu–, ze gustora zurekin joango nintzateke!

Ez axolatu! Gurasoek laster lan ona izango dute eta denbora gutxian jatetxe bat jarriko dugu, hori esaten du amak. Orduan gurekin bizitzera etorri ahalko zara. Hiri handi batean biziko gara, munduko handiena omen da, non etxeen ertzak ez diren ikusten, hain goian bait daude, eta gauez zeruan ez dago izarrik hementxe bezala, baina, amak esaten duenez, dena argiz beteta dago gau osoan zehar.

Banantzea onartzea oso gogorra zen bi haurrentzat, azken finean beraien adiskidetasuna betikoa zen eta elkar gabe bizitzea ezinezkoa iruditzen zitzaien.

*Juan Carlos Herrera Montero
madrildarra, Bartzelonako
Euskal Etxeak antolatu duen
ipuin-lehiaketako irabazlea*

Aita. Beldurra

Beti kasu egin zaitut egoera zailetan, hartu ditudan erabaki garrantzitsuenetan entzun zaitut. Zergatik ez didazu orain ezer esaten?. Esadazu bizitza osoan borroka egin dudan guztirako uztea ez dela okerra. Beldur naiz baina ez niregandik, haurregandik baizik. Zer izango ote da beraien etorkizuna, lur ezezagun batean, beste ohiturako jendearekin, beste hizkuntza hitz egiten denean? Beraiek hara eramateko eskubidea daukat? hemen ez dago aukerarik, hemen geratuz gero txartoago izango litzateke. Emaztea argi dauka. Familiako indartsuena beti bera izan da. Berrerabakitasuna eta kemena eduki nahi nituzke. Baina aizu! Nire barruko ahotsa, nire kontzientzia, non zaude?. Esadazu zer egin beharko nuke!.

Alaba. Amorrua.

Neure maitea,
Abiatzeko ordua iritsi da, datorren astean joango gara eta aldi honetan betirako izango da. Zergatik dira gauzak hain zailak? Zergatik ezin gara gurekin hementxe geratu, gure lurran? Neba oso pozik dago dena jolas bat bezala ikusten duelako, baina hau ez dela ume-jolasa izango susmatzen dut. Aitak bidaiaz eta gure bizitzaz atzerrian mintzatzen duenean beldurra dauka begiradan. Ama otoitzen eta Jainkoari laguntza eskatzen ikusi dut, horregatik badakit ez dela erraza izango. Zer egin dezaket han? Zertarako balio du horrelako hirian neska gizajo batek ni bezalakoa, bakarrik behiak zaintzen dakiena? Zurekin geratzeko irrikatzen nago, baina ezin dut, gurasoen erabakia da eta ezin dut bakarrik abiatzen utzi. Ez da zuzena zuregandik banandu behar izatea. Ez izan zalantzarik bihotzean izango zaitudala beti eta ezin izango zaitudala ahaztu inoiz.

*Zure maitea**Ama. Indarra.*

Beldurra. Nola izango den etorkizuna ez dakigu, baina beldur hori gainditu behar dugu. Gauzak bide onetik joango dira, ezin dira hemen baino okerrago joan. Langileak gara senarra eta biok, eta seme-alabak ere lagunduko digute lanean.

Bakartasuna. Ez gara bakarrik sentituko. Lauak elkarrekin izango gara eta laster jende berria ezagutuko dugu. Alaba eta semeak lagun berriak aurkituko dituzte eta nire gizona, ene maitea, beti izango naiz bere ondoan, berak nire laguntza behar duenean ez diot huts egingo.

Mina. Hori bai, herrimina, gure jendearen mina. Zein zaila izango den! Gure gurasoek kontaktzen dizkiguten istorioak kontaktuko ditugu, denbora luzez gertatu den bezala. Gure aspaldiko abestiak ez ditugu ahaztuko. guzti hori bihotzean daramagu, ez dugu sekula galduko.

Gure bizitza berria oraintxe hasiko da. Gure betiko etxetik urrun, baina indartsuak, ausartak, irmoak, elkarrekin.

Ilargi berria, gau iluna. Izarrak ere itzali dira. Ipar itsasoa, gau jelatua. Ontzi barruan mila arima, arima bakoitzean mila amets. Itsasotik irteten da, traidorea, isilik, izotzezko mendia. Inork ez du ikusten, denek entzuten dute. Talka handia.

Altzairuzko ontzia paperezkoa dirudi. Zarata handia, garrasiak. Ur izoztua arrail guztietatik sartzen da. Zerbait egiteko denbora gabe urak dena irensten du. Semearen ilusioa, aitaren beldurak, alabaren amorrua eta amaren indarra itsasoa-ren hondoan beti geratuko dira.

Jon Rementeria
Madril, 2006ko apirila

Oharra: Ipuina irabazleak idatzita bezalaxe eman dugu argitara, hau da, zuzenketarik ez diogu egin.

HEMEN DUZUE
DAUKAGUN GUZTIA:
BERE HELBIDEA ETA
ARGAZKI BAT.
AGUDO, ZOAZTE
ZUEN
ESPAZIUNTZIETARA
ETA HASI MANDATUA
BETETZEN
LEHENBAILEHEN.

ZEREN ZAIN
ZAUDETE?!

IX. afala: ordenagailu aurrean orduak eta orduak eman dituzte gure lagunek
jokoan. oraingoan, ordea, benetako espaziuntzia gidatu beharko dute.
Hasiera, behintzat, ez da oso itxurerosa izango.

Marrazkiak: Diego Garavano
Gidoia: Diego Agrimbau

4
33

1B

1.- Mandatua betetzera doaz

Iritsi da Simitrio Handiaren bila joateko unea. Gure lagunak prest daude mandatua betetzeko. Segidan, pausoz pauso egin dituzten ekintzak dituzu. Behar bezala jar itzazu, gertatu diren orden berean:

- Espaziuntzirantz joan dira
- Espaziuntzian sartu dira
- Arropa egokia jantzi dute
- Espaziuntzia martxan jartzeko botoiaren bila hasi dira
- Espaziuntzia martxan jarri da
- Damonek botoi urdina sakatu du
- Azalpenak entzun dituzte

1B

2.- Hizkuntzari erreparatuz

Hona hemen testutik aukeratu ditugun hainbat molde. Osa ezazu horietako bakoitzarekin esaldi bat:

kaskarrekoa hartu:

.....

paretik kendu:

.....

amarenean utzi:

.....

okerreko bidetik joan:

.....

1B

3.- Gezurrak atzeman

Segidan irakurriko duzun testua atalaren laburpena da, baina tartean egiazkoak ez diren **bi** baieztapen txertatu ditugu. Atzemango al dituzu?

Drakmis Jeneralaren azalpenak arretaz entzun dituzte Damonek eta Jeronimok. Informazioa entzun ondoren, ordea, ez dira mugitu ere egin jeneralak buila egin dien arte. Gero bai, espaziuntzirantz joan dira uniformeak jantzi eta mandatua betetzera. Kezkati azaldu da Jeronimo, uste baitu entrenamendua nahikoa izan ez bada, beren bizitzak arriskuan daudela.

Ontzi barruan daudela, tiberiarrei buruz hitz egin dute. Gure bi lagunak pentsatzen dute gerlariek parean balituzte akabatu egingo lituzketela. Bitartean, tiberiarrak hizketan ari dira, baina hizpide dutena da bietako batek ezin izango duela *Txanpi* izeneko bere maskota eraman eta amarenean utzi beharko duela.

Nahikoa lan badute espaziuntzian Damonek eta Jeronimok, ez dute berehalakoan asmatu nola jartzen den martxan, baina halako batean, botoi urdina sakatu du Jeronimok eta espaziuntzia ziztu bizian atera da espaziorantz.

Testua eta argazkiak: Juanjo Dorronsoro

Guggenheim museoan: Errusia! erakusketa

Helio Korzhev "Bandera altxatzen" (1957)

3 Ezaguna da Guggenheim museoak erakusketa erraldoiak antolatzeko duen zaletasuna. Txinari buruzkoa ikusi genuen lehenbizi eta Mexikoko aztekena ondoren. Orain Errusiari buruzkoa eratu du. XIII. mendetik hasi eta gaur egun arte Errusian egin diren artelanak ikusteko aukera dugu Bilbon. 800 urteko historia, 315en bat koadro eta eskulturetan gauzatura. Obra horietako asko eta asko ez da inoiz ikusi Errusiatik kanpo. Lan horien ondoan mendebaldeko zenbait artisten pintura ere jarri dute ikusgai. New Yorkeko Salomon R. Guggenheim museoan erakutsi berri diren lanak dira gehienak, baina badira beste batzuk Bilborako aukeratutakoak, bereziki.

Erakusketa bigarren eta hirugarren solairuan kokatu da, zortzi ataletan banatuta. Errusiako artearen aniztasuna azaltzen zaigu bertan. Lehen atalean Erdi Aroko ikonoak daude ikusgai. Ekideko elizetan ikonostasioa, margotutako irudidun horma, eskaini ohi zitzaienten patriarkei eta profetei. Lanik zaharrenak San Ziriolo monasteriotik ekarritako oholak dira. Atal honetan daude Kremlin museoko dekorazio-objektuak eta liturgikoak. Arte sakroaren ereduak Bizantziotik hartu zituzten errusiar margolariak, baina gero beraien estilo propioa sortu zuten. Andrei Rublev eta Dionissi izan ziren ikono-margolari ospetsuenak.

XVII. mendetik aurrera santuen irudien ordeztasuna eta aristokraten egin zituzten. XVIII. eta XIX. mendeko arte errusia-

rrak Europako artisten bidea jarraitu zuen eta Rubens, Van Dyck... ezinbesteko eredu bihurtu ziren Errusiako margolarien-tzat. Katalina Handiak 1762. urtetik 1796. urtera tsarina izandakoak, Mendebaldeko artelan ugari erosi zuen Ermitage museo-rako. Artista gazteek Europar ikasketak egiteko aukera izan zuten eta modan jarri zen dirudun eta merkatarien artean arte bilduma ederrak jauregiatiko hormetan zintzilikatzea. Garai hartan erretratuetan garrantzi handia izan zuen. Ordukoak dira Reynolds ingeles erretratugilearen antzera pintatutako koadroak. Ivan Aivazovskiren "Bederatzigarren olatua" margolana eta Ilia Repinen "Volgako Zirgariak" oihala, non langileen bizimodu gogorra azaltzen baita. Errusiar artistek Frantzia egindako ibilaldietan inpresionismoa, kubismoa eta fauvismoa ezagutu zituzten. Monet, Degas, Gauguin, Matisse, Picasso, besteren artean, eredu izan ziren beraientzat.

Errusiako artearen erakustaldia irailaren 3a arte ikusteko aukera dugu Bilboko Guggenheim museoan.

Sobietar Batasunaren aroa, hots, erreale-ismo sozialistarena aztertzen da zazpigarren atalean Brodskik pintatutako "Lenin Smol-ni-n" eta Helio Korzeven "Bandera altxa-tzen" koadroak oso adierazkorak dira. Courbet ezinbesteko eredu izan zen erre-alismoa jorratu nahi izan zuten margola-rientzat. Badira zenbait artelan stalinismo-aren zerbitzuan gauzatutakoak: Bulatoven "Krasikov kalea" eta Zhilinskiren "URSSe-ko gimnastak", adibidez. Ideologi komu-nistak baldintzatutako lanak dira. Gehie-nak erregimenaren aldekoak. Ez dira isla-tzen erregimen horren barruan egin ziren hilketak, askatasun falta, e.a.

Arte figuratiboaz gain abstrakzioak ere egundoko garrantzia izan zuen XX. men-dearen hasieran. Kubofuturismoaren, suprematismoaren eta konstruktibismoa-ren garaia izan zen. Mugimendu benetan berritzaileak eta interesgarriak Kasimir Malevich, Kandinsky, Natalia Goncharova eta Mijail Larionov burututakoak. Male-vichek, suprematismoaren sortzaileak, eragin handia izan zuen Europako aban-goardietan.

Azken atala gure artean modan dauden instalazioek osatzen dute. Azken artelan hauek ez dira errusiar artearen eredurik esanguratsuenak. Edozein hiritako museo-etan ikus ditzakegu antzekoak.

Erakusketako artelan gehienak San Peters-burgoko Ermitagetik, Tretiakov galeriatik eta Kremlineko museotik ekarritakoak dira. ■

Isaac Brodski "Lenin Smolni-n" (1930)

ARGITALPEN BERRIAK

1B Saredun eskua
Rafa Rueda
 Gaztelupekohotsak, 2006

Rafa Rueda mungiarrek *Saredun eskua* izena duen bakarkako bigarren diskoa kaleratu berri du. Azkarateko *Katarain* estudioan grabatu zuen otsailean, Jonan Ordorika teknikariarekin. Abeslariaren esanetan, gauza txikien aldeko apologia egin du diskoan, hau da, oharkabean pasatzen zaizkigun gauzen alde egin du, bere ustez gauza txikiek ematen baitiote zentzua bizitzari.

Gauza txiki horien bila jo dugu diskoaren hitzetara eta hona hemen aurkitu duguna:

Txikia (Letra eta musika: Rafa Rueda)

Kezkati _____(1)_____ ezer barik etorri zinelako.
 Nahikoa _____(2)_____ zure zoriontzeko keinu xumea.
 Opari hobeagorik ez _____(3)_____
 begirada batekin hartzen dena baino.
 Eskuak hutsik etorri _____(4)_____
 ukiezina dena apal eskaintzera.
 Txikia naizelako
 txikitasuna osoan maite _____(5)_____.
 Txikiak garelako
 nini batean _____(6)_____ galdu.
 Gogoan al duzu txakurrari
 egindako azken laztana?
 Oharkabean gertatzen dira,
 arretarik jaso ez duten
 laztan horiek.
 Berandu hobe inoiz ez baino.
 Aukera _____(7)_____
 gozatu _____(8)_____.

 Segidan dituzu testutik kendu ditugun aditz-formak:
1B *dut, zeunden, emaezu, itzazu, zara,*
gaitezen, dago, izan da
 Jar ezazu bakoitza bere tokian.

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

1B ARIMA ENKONIATUAK
XABIER MENDIGUREN ELIZEGI
 ELKAR, 2006

Lau ipuin luzek edo, nahiago baduzu, lau nobela laburrek osatzen dute Xabier Mendiguren Elizegiren *Arima enkoniatuak* liburu berria: *Gutun hau*, *Tximeleta ez bezala*, *Hankapalo* eta *Arrautza frijituak*. Ikasleaz maitemindu den irakasle heldua, gaztetako abenturarik zoroenak elkarri kontatzen dizkieten bi emakume, politika eta larru-kontuak nahasten dituen istorioa... Liburuaren izenburuari dagokionez, berriz, *enkoniatu* hitza hiztegian begiratu eta hiru adiera dituela ikusiko dugu: lehena, tristura; bigarrena, ezinikusia edo gorrotoa; eta hirugarrena, azkenik, idorrieria. Liburuan ere tris-

1A Gau giro
Kupela taldea
 Triki ELKAR, 2006

Kupela taldea Urola bailarako Zabale (trikitixa), Larrañaga (panderoa, aho-tsa) eta Berastegi (perkusioa) hirukoteak osatzen dute. Erromerietan aritzen dira betiko trikitixa jotzen bertaratzen dena dantzan jarri nahian.

Abestien artean bilaka aritu eta gero, hona hemen gure INTERGUNE sailean jorratutako gaiarekin zerikusia duen bat:

..... (A. Larrañaga/X. Alberdi)

*Egunero ezustek bezain tristek
 zer pentsatua jartzen du, honetara iristek
 gehiegitan baitauzkagu, tratu txarren albistek.*

*Mehatxua eta iraina, burua galtzeko haina
 askok beldurrarengatik isilik dute mingaina
 negar hotsak bihotzera iristen zaizkigu baina.*

*Hau gogorra da bizi, zenbat kutxilo eta tiro
 entzundakoak entzunda, bizitzen ez dago giro
 eta zer egin genezake, ez gertatzeko berriro.*

*Elkar maite eta ezkondu, bizitza ez zaie ondu
 hiltzeraino gorrotatuz, eta hori nola konpondu?
 saiatu, saiatu behintzat, sekula ez da berandu.*

*Sartu dute espetxean, baina laster da etxean
 askoren itxaropenak gelditu dira hutsean
 otsoa ardien bila, berriro libre jartzean.*

 Hitzak irakurrita, zein da, zure ustez, izenburu egokia?

1A a) Tratu txarrak b) Maite zaitut c) Presoa

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

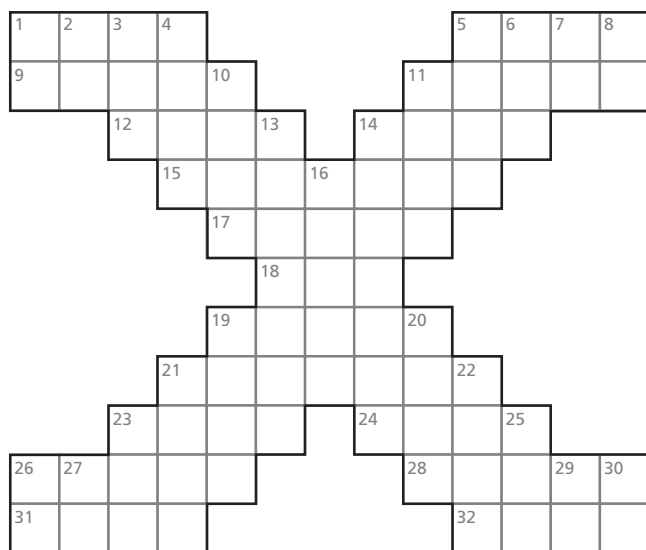
te dauden arimak daude, haserre daudenak, gorrotoa dutenak, eta nahi baina ezinean, sekulako idorrierian, dabiltzanak.

Pasarte bat aukeratu dugu, liburuaren berri zehatzagoa izan dezazun. Hona hemen:

Bat-batean, zureganako errukia ez baina zure emaztearenganako elkartasuna sentitu nuen. Ez dakit sexu berekoon arteko konplizitatez izan zen, generozko zapalkuntza bera pairatzen dugunon arteko solidaritatez alegia; beharbada sinpleago eta soilagoa da kontua; lotsa eta heziketa kontu oinarritzko bat: niri idazten ari zinen, nire baimenik gabe, zer eta hirugarren bati buruz gaizki esaka jarduteko; hirugarren horren tokian jartzen zara orduan: batere uste ez duela besteren ahotan eta paperetan lumatua, larrutua duten horren tokian. Zer ote zegoen egiazkotik han esaten zenuen guztian? Seguru asko dena eta aldi berean ezer ez.

17.or.

GURUTZEGRAMA

Zeharka:

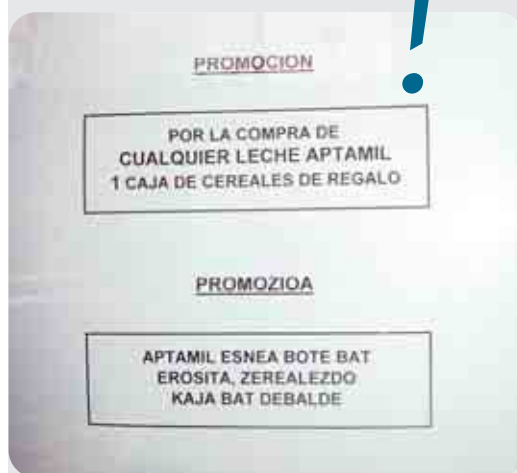
1. Arrantza egiten duen animalia. 5. Gurasoetako bat. 9. Musikologo nafarra, Jorge izenekoa. 11. Ur asko duena. 12. Herenegun ez, hurrengo egunean. 14. 60 minutu. 15. Lurralde edo herri arrotza. 17. Haur hizkeran, kalera atera. 18. Urpean hil. 19. Mutil izena. 21. Espainiako hiriburuari. 23. Piku edo... 24. Bukatu da... 26. Hodei. 28. Goierriko auzoa, Olaberriakoa. 31. Ugaztun zetazeo zuri-beltza, hiltzaile fama duena. 32. Gogo, desio.

Goitik behera:

1. Ez eme. 2. Musika-nota. 3. Ingelesak bostetan edaten duten edaria (nor kasuan, singularrean). 4. Juxtu-juxtu hitzaren sinonimoa (lehen zatia). 5. Animalia horren esnearekin gazta egiten da. 6. Bizkaieraz, helburu edo xede. 7. Euskal fonema. 8. Urrea. 10. Erein ondoren jasotzen dena. 11. Urratu-ren infinitiboa. 13. Ozpín bihurtu. 14. Orkatilaren azpitik. 16. Ea herrikoa. 19. Unidad Alavesa-ko. 20. Zerbaki erromatarrez. 21. Gerretan lehertzen den lehegailua: normalean lurpean ezkututzen da. 22. Hitzarmen. 23. Bi (nor kasuan, mugagabea). 25. Zakurra (nor kasuan, singularrean). 26. Gauean egiten dugu atseden hartzeko. 27. (Kimika: Argonaren ikurra). 29. Odolarekin du zerikusia, eta positiboa (+) edo negatiboa (-) izan daiteke. 30. Kontsonantez bukatzen den izen arrunt bat nori kasuan, eta pluralean jarri nahiz gero, ezarri beharreko atzizkia.

Soluzioa: 46. orrialdean.

ARGAZKI-KLIK!

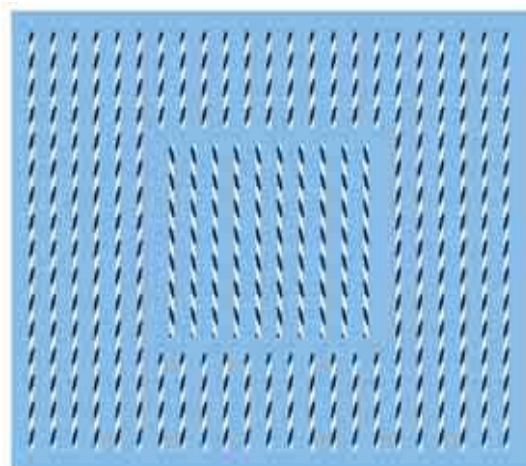

Parafarmazia batean aurkitu dugu esaldi hau. Saiatu egin dira euskaraz ere ondo jartzen, baina saiatzeari ez da nahikoa. Zuk nola jarriko zenuke ondo gaizki dagoena?

Zuzenketa-orria: 46. orrialdean.

ZIRRIMARRA

Zuri hala iruditu arren, marra hauek geldigeldi daude, eta marra zuzenak dira, eta paraleloak elkarren artean. Ala ez?

A ZE AURPEGIA!

Irudi honetan:

zer da sudurra?
zer da kokotsa?
zer da kopeta?
zer dira ezpainak?
zer da buruko ilea?
zer da lepoa?
zer dira hatzak?
zer dira ahurrak?

Soluzioa: 46. orrialdean.

Ikaslearen koaderno

HADE 370

HADE

aldizkariak proposamen bat du zuretzat

Belen Benítez

Bidali dizkiguzuen idatzietatik 354. aleko artikulu baten laburpena aukeratu dugu oraingoan.

Gaia: Hegan merke

1

Hona hemen ikasle batek egindako laburpena:

“Gastu gutxi”

Azken urteetan hegaldi merkeek izugarritzko arrakasta izan dute. Hegaldi hauek, zerbitzuak gutxituz, gastuak gutxitzen dituzte. Konpaniek diotenez zerbitzu gutxitze honek ez du bidaiariaren segurtasuna kolokan jartzen eta ez omen dituzte betiko konpaniek baino istripu gehiago izaten. Konpania hauen sekretua, komizioak ez ordaintzean datza; hegaldi gehienek internet bidez saltzen dituzte eta horrela ez diete bidaia-agentziei komisorik ordaindu behar.

Era berean ez dute paperezko bidaia-txartelik ematen, txartel elektronikoa sortu dute, eta bidaiariak, aireportuan nahikoa du nortasun agiria erakustea hegaldia hartzeko. Gainera bidaia-txartela ez dago bidaia-agentziara eraman beharrik eta horrek suposatzen duen gastua ere aurreztu egiten dute konpania hauek.

Beste alde batetik konpania hauen arrakasta ikusita, betiko hegazkin konpania haundiak mugitzen hasi dira, beraiek ere txartel elektronikoa erabiliz edo eta janaria murriztuz hegaldietan.

Hasieran adituek uste zuten, hegaldi hauek, diru gutxiko jendeak erabiliko zituela, baina, egia esan, negozio-gizonek ere hegaldi mota hau aukeratzen omen dute beraien negozioetarako.

Azkenik esan behar dugu, gero eta gehiago direla hegaldi hauek lotzen dituzten aireportuak, beraz, bidaiaitzekotan bagaude, merezi du hegaldi hauek erabiltzea, ahal baldin badugu behintzat.

Testua gurekin aztertzea gonbidatu nahi zaitugu:

1. Hasteko, errepara iezaiozu testuaren *edukiari* eta aztertu ideia nagusia (*gastu gutxi*) garatzeko ematen dituen arrazoiak.

> Jakin al dezakegu, bestelako informaziorik gehitu gabe, zergatik diren hain merkeak hainbat hegaldi gaur egun?

☐ Bai ☐ Ez

> Ideia horren garapenean, zein ezaugarri aipatu ditu idazleak?

-
-
-
-

2. Idazterakoan, ohikoa da nork bere *ukitu* pertsonala eman nahi izatea, horrek nolabaiteko nortasuna eskaintzen baitio idazlanari. Irakurri duzun testuan,

> Idazlearen *presentzia* nabaritu al duzu?

☐ Bai ☐ Ez

> Baiezkoaren kasuan, zertan?

-
-
-

2

Ortografia eta lexikoari begiratu emanek gero, badira zenbait kontu hobetu beharrekoak:

> Esate baterako, testuko hainbat hitzen idazkera, askotan zalantza sortzen dutenak, gainera. Zuk nola idatziko zenituzke honakoak? Aukera itzazu zuzenak iruditzen zaizkizunak.

1. ☐ Urteetan	☐ Urtetan	☐ Urteotan
2. ☐ Konpañia	☐ Konpainia	☐ Konpania
3. ☐ Edota	☐ Edo eta	☐ Edo-eta
4. ☐ Beraien	☐ Beren	☐ Bere
5. ☐ Aundia	☐ Haundia	☐ Handia

3

> Gaztelaniaren eraginez, oso barneratuta dago **"suposatu"** (uste izan) aditzari berez ez dagokion esanahia ematea euskaraz. Nola ordezkatzuko zenuke testuan erabili duena?

*"Gainera, bidaia-txartela ez dago bidaia-agentziara eraman beharrik eta horrek **suposatzen** duen gastua ere aurreztu egiten dute konpania hauek."*

-
-

► IKUSIZ IKASI

Belen Benitez

Ikasleek MURGILDUZ atalean osatzen dituzten lanak arakatu ditugu berriro ere ohiko azterketa egiteko. Hona hemen ale honetarako aukeratu duguna.

- Irakur ezazu arretaz 3. ikasgaian proposaturiko eginkizuna:

Idazlana

AUTOAREN GURPILA ALDATZEN

Automobilaren gurpil bat zulatu zaizu eta aldatu beharrean zaude. Idatz ezazu lerro batzuetan zein pausu egin behar duzun gurpila aldatzeko. Elkarri loturik idatzi esaldiak. Kontuz "gero, gero, gero..." gehiegi errepikatzearekin.

Lagungarri bezala, esaldien arteko lotura-hitz hauez balia zaitezke. "Lehenik, lehenengoz, ondoren, hori... ondoren, orduan, azkenik, azkenekoz..."

- Hemen duzu ikasleak idatzitakoa:

AUTOAREN GURPILA ALDATZEN

Hasteko katua topatu behar dut eta horren ostean gurpil berria. Oinarrizko bi elementu hoiek ditudanean katua kotxe azpian jarri eta gutxina-ka-gutxinaka altxatuko nuke, hori bai, segurtasun triangelua ahantsi barik.

Nahikoa tartea dagoenean gurpila erosotasunez aldatzeko torlojuak banaka-banaka kenduko nituzke, guztiak pilatuz baztertxo batean.

Gurpil zulatua kendu eta maletegian gordeko nuke. Gurpil berria jarri eta torlojuak berriz tinkatuko nituzke.

Bira batzuk eman ondo jarri dudak jakiteko eta kontu handiz beheratuko nuke kotxea berriz ere.

Kitto.

Azter ditzagun idazlanaren hainbat alderdi zer hobetu daitekeen ikusteko:

1. Puntuazio-markak: gure ustez, koma batzuk falta dira testuan. Non jarriko zenituzke zuk? (testuan bertan kokatu)

Edo, nahiago baduzu, hemen idatzi:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Ortografia: akats larriak ez badira ere, hobetsita dauden formak erabil daitezke zenbait kasutan. Ea aurkitzen dituzun! Ondoren, ordezekoak proposatu, jakina.

Testuan	Forma zuzenak

3. Loturak:

a) Azpimarra itzazu gupila aldatzeko pausoak lotzeko erabili diren hitzak eta baliabideak testuan, eta hemen idatzi.

Loturak

b) Badira zenbait pasarte loturarik gabe idatzi direnak. Proposa itzazu lotzeko moduak:

Gurpil zulatua kendu eta mailetegian gordeko nuke. Gurpil berria jarri eta torlojuak berriz tinkatuko nituzke.

...

Bira batzuk eman ondo jarri dudak jakiteko eta kontu handiz beheratuko nuke kotxea berriz ere.

...

4. Gupila aldatzeko modu zuzena iruditzen al zaizu? Agian beste zerbait gehitu edo kendu nahiko zenuke. **Idatzi hemen zeuk egingo zenukeena.**

.....

.....

.....

► IDAZTARAUAK

Belen Benítez

Zalantza izaten dugu “guztia” hitza non kokatu erakusleaz lagunduta dagoenean. Nola idatziko zenuke zuk, esaterako, **hau guztia**, ala, **guzti hau**? Batzuetan, erraz suertatuko zaigu bietatik zein erabaki jakitea, baina beste zenbait kasutarako, Euskaltzaindiak proposatutakoari begiratuko diogu bata ala bestea aukeratzekoan.

> HAU GUZ(T)IA

Euskaltzaindiak gogorarazi nahi du *hau guz(t)ia*, *bide hartan guz(t)ian*, *horiekin guz(t)iekin* eta kidekoak hobestekoak direla batasunaren izenean. Eta orobat *gauza hauek guz(t)iak* eta honen kidekoak. Beraz, *hau guz(t)ia* eta *guz(t)i hau* esapideen artean, lehena da hobesten dena. Eta berdin gertatzen da *bide hartan guz(t)ian* / *bide guz(t)i hartan*, *horiekin guz(t)iekin* / *guz(t)i horiekin* eta hauen antzeko bikoteetan. Denetan lehen aldaera da hobestekoa.

Hala ere, *hau guz(t)ia* eta *hori guz(t)ia* formekin batera *hau guz(t)iau* eta *hori guz(t)iori* ere oso bidezkoak dira (ez, ordea, **gizonau* bezalakoak, jakina). Halaber, *hauek guz(t)iok*, *horiek guz(t)iok*, (*gauza*) *hauek guz(t)iak*, *horiek guz(t)iak* eta *haiek guz(t)iak* formak.

ARIKETAK

- 1. Euskaltzaindiaren araua kontuan izanda, nola osatuko litzateke forma hobetsia deklinabide kasu hauetan? Jarraitu adibideari beste guztiak osatzeko:

Kasuak	Hau (hori eta hura)	Hauek (horiek eta haiek)
Nor	HAU GUZTIA	HAUEK GUZTIAK
Nork	HONEK GUZTIAK	HAUEK GUZTIEK
Nori		
Noren		
Norekin		
Non		
Nongo		
Nondik		
Nora		
Norentzat		
Norengan		
Norengandik		
Nortaz		

2. Orain, errazago izango zaizu esaldi hauek gomendioaren arabera aldatzea, ezta?

- 1 Lan guzti hori alferrikakoa izan da

- 2 Denbora guzti hartan ez al zenuen haren berririk izan?

- 3 Liburu guzti horiekin lana ondo baino hobeto aterako zaigu

- 4 Mendi guzti haietara igo behar dugu aurtengo udaberrian

07

Hauek dira hizkuntzak: euskara, alemana, frantsesa, italiara, ingelesa, romani eta suomiera.

09

Astelehenean goizeko hamarretatik ordu biak arte, eta arratsaldean hiru eta erdietatik bost eta erdiak arte. Asteartetik ostiralera: goizeko hamarretatik arratsaldeko bost eta erdiak arte. Eta larunbatetan, igandetan eta jai-egunetan goizeko hamarretatik arratsaldeko seiak arte.

11

- 1.- b
- 2.- a
- 3.- b
- 4.- b
- 5.- a

13

(1)	b.- ekimena	(6)	c.- baizik	(11)	c.- urrunago
(2)	c.- iruditzen	(7)	c.- Badirudi	(12)	a.- batzuetan
(3)	a.- salto eginez gero	(8)	b.- gutxituko	(13)	c.- ote
(4)	d.- Une	(9)	c.- aldaketa	(14)	b.- oharra
(5)	a.- mugiaraziz	(10)	a.- honen guztia	(15)	a.- bezperan

Ez da zuzena esaldi hau: 600 milioi lagunek batera salto egiteak, lurra mugi liteke!!!

14

- 3: hiru
- 4: lau
- 6: sei
- 10: hamar
- 12: hamabi
- 13: hamahiru
- 18: hemezortzi, hamazortzi
- 28: hogeita zortzi
- 50: berrogeita hamar
- 100: ehun
- 120: ehun eta hoge
- 256: berrehun eta berrogeita hamasei
- 512: bostehun (bortzehun) eta hamabi

17

- 1.- EGIA
- 2.- EGIA
- 3.- GEZURRA
- 4.- EGIA
- 5.- EGIA
- 6.- EGIA

22

- 1.- C
- 2.- G
- 3.- B
- 4.- E
- 5.- A
- 6.- D
- 7.- F

35

1.- Mandatua betetzera doaz

Hauxe da orden zuzena:

- 1. Azalpenak entzun dituzte
- 2. Espaziuntzirantz joan dira
- 3. Arropa egokia jantzi dute
- 4. Espaziuntzian sartu dira
- 5. Espaziuntzia martxan jartzeko botoiaren bila hasi dira
- 6. Damonek botoi urdina sakatu du
- 7. Espaziuntzia martxan jarri da

3.- Gezurrak atzeman

Hona hemen bi gezurrak:

1.- Gure bi lagunak pentsatzen dute gerlariek parean balituzte akabatu egingo lituzketela. (Esaten dutena, zehatz-mehatz, da paretik kentzeko moduz ariko direla hizketan)

2.- ...halako batean, botoi urdina sakatu du Jeronimok eta espaziuntzia ziztu bizian atera da espaziorantz. (Botoia sakatzen duena Damon da eta espaziuntzia hola-hala jarri da martxan, gainera)

37

Txikia

- 1.- zeunden
- 2.- izan da
- 3.- dago
- 4.- zara
- 5.- dut
- 6.- gaitetzen
- 7.- emaezu
- 8.- itzazu

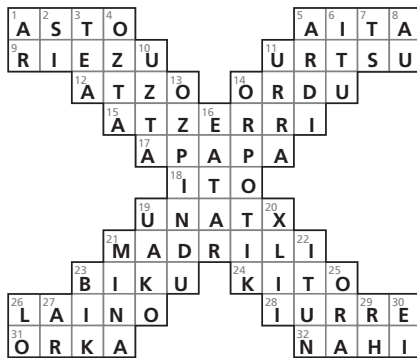
Gau giro, Kupela taldea

Hauxe da erantzun zuzena:
a) aukera: Tratu txarrak

38

GURUTZEGRAMA

ARGAZKI-KLIK

Gaizki, beste behin, euskarazko esaldia dago. Esaldia euskara batuaz honela litzateke: "Aptamil bote bat esne erosita, zerealezko kaxa bat debalde". Beste honela ere jar liteke: "Aptamil esnea, bote bat, erosita, zerealezko kaxa bat debalde".

A ZE AURPEGIA!

Sudurra neskaren besoa da. Kokotsa ipurdi bat da. Kopeta buru bat da. Ezpainak eskuak dira. Lepoa izterrak dira. Buruko ilea buruko ilea eta lumak dira. Hatzak bernak dira. Ahurrak ipurmasailak dira.

1 Testua gurekin aztertzeraz gonbidatu nahi zaitugu:

1. Edukia:

- > Bai, jakin daiteke
- > Aipatutako ezaugarriak:
 - Hegaldi hauek, zerbitzuak gutxituz, gastuak gutxitzen dituzte
 - hegaldi gehienek internet bidez saltzen dituzte eta horrela ez diete bidaia-agentziei komisiorik ordaindu behar
 - ez dute paperezko bidaia-txartelik ematen
 - bidaia-txartela ez dago bidaia-agentziara eraman beharrik

2. Idazlearen ukitua:

- > Bai, nabaria da idazlearen presentzia
- > Bere iritzia azaldu du bukaeran: "...beraz bidaiatzekotan bagaude, merezi du hegaldi hauek erabiltzea, ahal baldin badugu behintzat."

2 Ortografia eta lexikoa:

> Hitzen idazkera

1. Urteotan
2. Konpainia
3. Edota
4. Beren
5. Handia

3 Suposatuz ordezkatu:

"Gainera, bidaia-txartela ez dago bidaia-agentziara eraman beharrik eta horrek **ekartzen** duen gastua ere aurreztu egiten dute konpainia hauek."

[43]

1. Puntuazio-markak:

Komak:

Hasteko, katua topatu behar dut, eta, horren ostean, gurpil berria. Oinarritzko bi elementu hoiek ditudanean, katua kotxe azpian jarri eta gutxinaka-gutxina altzatuko nuke, hori bai, segurtasun triangelua ahantsi barik.

Nahikoa tartea dagoenean gurpila erosotasunez aldatzeko, torlojuak banaka-banaka kenduko nituzke, guztiak pilatuz baztertxo batean.

Gurpil zulatua kendu eta maletagian gordeko nuke. Gurpil berria jarri eta torlojuak berriz tinkatuko nituzke.

Bira batzuk eman ondo jarri dudana jakiteko, eta, kontu handiz, beharutako nuke kotxea berriz ere.

Kitto.

2. Ortografia:

Testuan

Hoiek
Gutxinaka-gutxinaka
Altzatu
Ahantsi
Kitto!

Forma zuzenak

Horiek
Gutxika-gutxika
Altzatu
Ahantsi
Kito!

3. Loturak:

a) Erabilitako loturazko baliabideak:

Hasteko
Ostean
Ditudanean
Dagoenean
Pilatuz
Eta

b) Loturak proposatu:

Gurpil zulatua kendu eta maletagian gordeko nuke. Gurpil berria jarri eta torlojuak berriz tinkatuko nituzke.

Orduan, gurpil zulatua kendu eta maletagian gorde **ondoren**, gurpil berria jarri eta torlojuak tinkatuko nituzke **berriro**.

Bira batzuk eman ondo jarri dudana jakiteko eta kontu handiz beharutako nuke kotxea berriz ere.

Azkenik, bira batzuk eman ondo jarri dudana jakiteko, eta, kontu handiz, beharutako nuke kotxea berriz ere.

1. "Hau guztia"ren deklinabidea:

Kasuak	Hau (hori eta hura)	Hauek (horiek eta haiek)
Nor	HAU GUZTIA	HAUEK GUZTIAK
Nork	HONEK GUZTIAK	HAUEK GUZTIEK
Nori	HONI GUZTIARI	HAUEI GUZTIEI
Noren	HONEN GUZTIAREN	HAUEN GUZTIEN
Norekin	HONEKIN GUZTIAREKIN	HAUEKIN GUZTIEKIN
Non	HONETAN GUZTIAN	HAUETAN GUZTIETAN
Nongo	HONETAKO GUZTIKO	HAUETAKO GUZTIETAKO
Nondik	HONETATIK GUZTITIK	HAUETATIK GUZTIETATIK
Nora	HONETARA GUZTIRA	HAUETARA GUZTIETARA
Norentzat	HONENTZAT GUZTIARENTZAT	HAUENTZAT GUZTIENTZAT
Norengan	HONENGAN GUZTIARENGAN	HAUENGAN GUZTIENGAN
Norengandik	HONENGANDIK GUZTIARENGANDIK	HAUENGANDIK GUZTIENGANDIK
Nortaz	HONEZ GUZTIAZ	HAUEZ GUZTIEZ

[44]

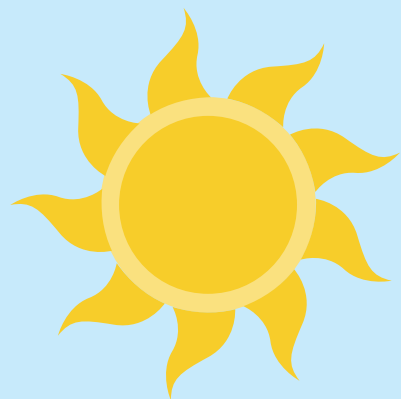
2. Esaldiak:

- 1 **Lan guzti hori alferrikakoa izan da**
Lan hori guztia alferrikakoa izan da
- 2 **Denbora guzti hartan ez al zenuen haren berririk izan?**
Denbora hartan guztian ez al zenuen haren berririk izan?
- 3 **Liburu guzti horiekin lana ondo baino hobeto aterako zaigu**
Liburu horiekin guztiakin lana ondo baino hobeto aterako zaigu
- 4 **Mendi guzti haietara igo behar dugu aurtengo udaberrian**
Mendi haietara guztietara igo behar dugu aurtengo udaberrian

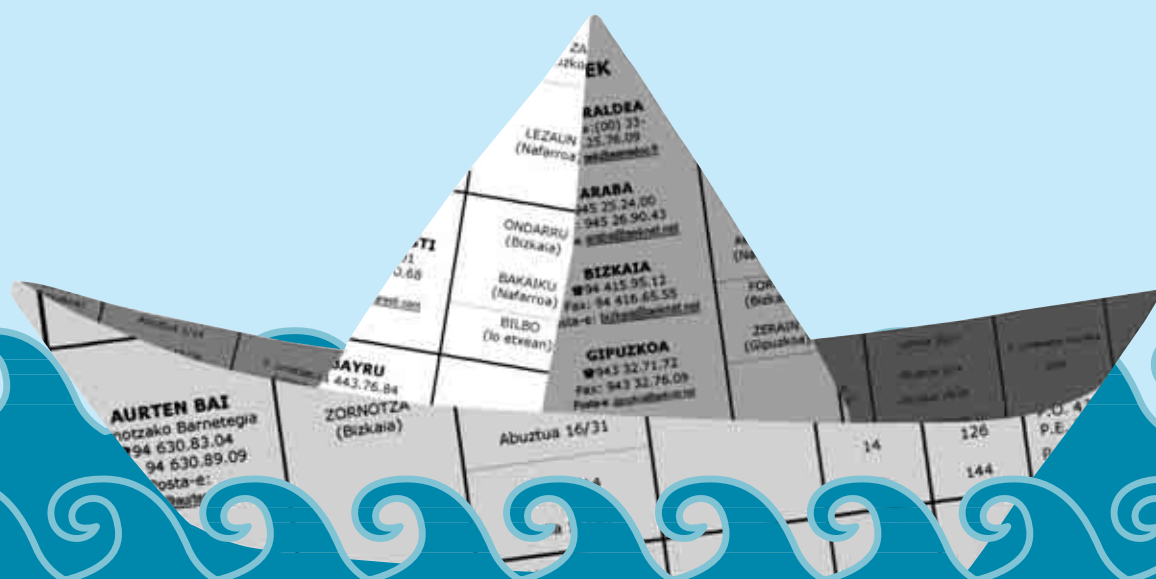

ikasbil

**EUSKARA-IKASLEAREN
ATARI BERRIA**

UDAKO BARNETEGIAK 2006

Uda honetan euskara ikasi nahi al duzu?

Eman izena udako barnetegi batean!

Informazio guztia www.ikasbil.net helbidean aurkituko duzu